

✦ A ✦ S ✦ D ✦

OBSAH 4. ČÍSLA 15. ROČNÍKU - 1983

Otázka, kterou musí
zodpovědět každý
Čtěte s námi
knihu proroka Izaiáše
O nepoctivém správci
On nakloní srdce... (4)
Narozeniny
On vysvobodí svůj lid...
Jeruzalémské tunely
Bůh ponižuje a povyšuje
Vlašské ořechy,
potrava pro nervy
Tajemství trvale šťastných
manželství
Martin Luther... (4)
Wittenbergská jitřenka
Kdo je nejdůležitější?

ZNAMENÍ DOBY

VÝZVA

shromáždění představitelů a duchovních církví a náboženských společností na podporu Světového shromáždění za mír a život, proti jaderné válce

Svět, svěřený lidské odpovědnosti, je dnes ohrožen jako nikdy dříve. Horečné jaderné zbrojení, spojené se záměry rozmístit rakety středního doletu v Evropě, hrozí vyústit před našima očima v naprostou zkázu a hmotné zničení naší planety.

Se zánikem života na Zemi by v této katastrofě nanávratně bylo zmařeno také duchovní dědictví všech předchozích generací lidského pokolení.

Odmítající rezignovat tváří v tvář tomuto nebezpečí, rostoucí zástupy lidí se ve všech světadílech napřimují k dělné starosti o život lidstva a běh světa. Volání po míru a odzbrojení slíí.

Vážnost chvíle však vyžaduje, aby tyto hlasy nezůstaly rozptýleny. Je třeba, aby všechna hnutí za mír a odzbrojení, všechny skupiny a jednotlivci, jimž záleží na nedotknutelném daru života, bez ohledu na svá ideologická, politická nebo náboženská přesvědčení, společně vyjádřili svou svornou vůli, aby byl s konečnou platností nastolen a zachován světový mír.

Proto my, představitelé a duchovní všech církví a náboženských společností v ČSSR, upřímně vítáme Světové shromáždění za mír a život, proti jaderné válce, svolané na červen 1983 do Prahy, jehož se účastní široké kruhy světové veřejnosti.

Na Světovém shromáždění se budou aktivně spolu s delegáty z celého světa podílet také buddhisté, hinduisté, křesťané, muslimové, židé a příslušníci dalších náboženství. Chceme je v naší zemi a v našem prostředí ujistit svým přátelstvím.

Přes rozdílnost vyznání vystupuje nám v této chvíli celosvětového ohrožení do popředí mírová motivace našich různých náboženských odkazů, tradic i současných akcí.

Vědomí si odpovědnosti za posvátný dar života jsme rozhodnutí všemi silami sloužit a pomáhat v zápase o mírový svět. V tomto smyslu pozdravujeme náboženské činitele z celého světa a vyzýváme je, aby neochabovali v boji proti jaderným zbraním, v úsilí o odzbrojení a přátelství mezi národy. Srdečně je zveme do Prahy mezi sebe. Očekáváme s upřímnou touhou, že v otevřeném rozhovoru pomohou ozřejmit nezatratitelnou cenu života a nalézt cesty k vyloučení jaderné války, nahradit rezignaci a podezírání nadějí a důvěrou, zdůraznit, že odzbrojení je nezbytným prvním krokem a předpokladem každé snahy o spravedlnost a blaho pro bezmocné a vykořisťované.

Jen v míru je dána příležitost řešit jakkoli svízelné otázky národů a lidstva, stejně jako orientovat se k obzorům, k nimž vzhlíží náboženství, vyjádřeným slovy: „I překují své meče na radlice, svá kopí na vinařské nože. Národ nepozdvihne meč proti národu, nebudou se již cvičit v boji“ (Iz 2,4). Jaderná válka by zničila vše, i tyto výhledy.

Ve jménu oddanosti Pánu a Dárci života a radosti podáváme ruce ke spolupráci všem, jimž jde o osvobození lidstva z nebezpečí jaderné zkázy.

V Praze dne 26. dubna 1983

OTÁZKA

kterou musí zodpovědět každý

J. MARCOLLA

sám to říkáš.“ Raději by byl uslyšel: „Něco takového mě ani nenapadlo.“ Kdyby Pán Ježíš takto promluvil, byl by ho Pilát jistě propustil, protože vypožadoval, že ho velebnější vydali ze závisti. Když však od Ježíše dostal takovou odpověď, nemohl ho již beze všeho osvobodit.

Co měl nyní Pilát učinit, aby ho vyprostil z rukou nepřátel? Napadla ho spásná myšlenka. Ví, že je zvykem Židů žádat, aby o velikonočních byl propuštěn jeden odsouzenec jako připomínka vyjití z Egypta. To je, jak se Pilát domníval, východisko. Chtěl vedle Pána postavit nejhoršího zločince, aby lid Ježíše osvobodil. Vzpomněl si na odsouzeného Barabáše. Byl to zvláštní vězeň. Marek a Lukáš o něm píší, že byl obžalován z vraždy při povstání. Když ho lid uvidí vedle Ježíše, musí přece žádat o Ježíšovo vysvobození!

Dva světy zde stojí vedle sebe. Vidíme zde Spasitele v nehlubším ponížení. On, jednorozený Boží Syn, odlesk věčnosti, stojí nyní vedle zločince. Barabáš znamená „syn otcův“. Není už to výsměch pravému „Synu Otce“? Podle staré tradice se Barabáš jmenoval také Ježíš (Jezus), ale z úcty k Spasiteli evangelisté toto jméno vynechali. Barabáš stojí nyní vedle pravého Ježíše, Syna Božího, nepravý syn vedle pravého, Syn nebeského Otce vedle syna hříchu, svatý vedle nesvatého, kníže pokoje vedle buřiče, Spasitel vedle hubitele, dárce života vedle vraha! Je to věru hluboké ponížení!

Když přihlédneme blíže, nemůže nám uniknout, že Barabáš má naše rysy, že nás ztělesňuje. Barabáš byl vrah, a co my? Někdo si snad řekne: „Nikoho jsem přece nezabil.“ Ale Ježíš říká: „Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu. Já však vám pravím, že jiz, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu. Já však vám pravím, že jiz, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu. Já však vám pravím, že jiz, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu. Já však vám pravím, že jiz, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu.“ (Mat 5,21.22). „Kdokoli nenávidí svého bratra, je vrah — a víte, že žádný vrah nemá podíl na věčném životě“ (1 Jan 3,15). Byli jsme vždycky prosti hněvu nebo nenávisti vůči svým bratrům? Takové myšlenky jsou podle uvedených veršů již vraždou. Poznáváme nyní, že Barabáš má naše rysy?

Ale nejen on, nýbrž i Pilát! Byl přesvědčen o Ježíšově nevině a dokonce řekl: „Neshledal jsem na něm nic, z čeho jej obviňujete“ (Luk 23,14). Vidí Spasitelovu nevinu, a přece si netroufá otevřeně se jej

zastat. Váhá. Pro všechny časy se stal Pilát představitelem polovičatosti. Ví, co je dobré, a přece to nekoná; ví, co je zlo, a přece se proti němu nestaví. Neznáme i my tuto rozpolcenost? Poznáváme, jak otázka: „Co učiním s Ježíšem?“ odhaluje i náš hřích?

BOŽSKÉ TAJEMSTVÍ

Když Ježíš a Barabáš stáli vedle sebe, Pilát povstal a zeptal se lidu: „Koho vám mám propustit, Barabáše, nebo Ježíše, zvaného Mesiáš?“ V tomto okamžiku v Barabášovi svítila naděje. Ale tu se odehrála nahodilá příhoda, která ho znovu naděje zbavila. Přišel posel od Pilátovy manželky a vyřídil její vzkaz: „Nezačínej si nic s tím spravedlivým! Dnes mě kvůli němu pronásledovali zlé sny!“ To bylo pro Pilátovu varování. Nepoznáváme v tom Boží řízení? Nikodém a Josef z Arimatie se neodvážili zastat se Ježíše, Petr ho opustil. Ježíš opětovně mlčel, když ho vyslyšeli. Nyní ale promlouvá v jeho prospěch pohan-ská žena: „Nezačínej si nic s tím spravedlivým!“

Je to smutné, když žena navádí svého manžela ke špatnosti, jak to učinila Eva, nebo když ho ve špatnosti utvrzuje. Taková žena neví nic o Božím určení, že má být svému muži pomocnicí k dobrému. Je to milost, je-li žena v pravé Boží báni a upřímně lásce spojena s manželem a podle Boží vůle jej podpirá a usměrňuje!

Zatímco se Pilát zabýval poselstvím své manželky, jdou velebnější a starší mezi lid a snaží se všechny přemluvit, aby hlasovali pro propuštění Barabáše. Jistě neopomenou nic, aby svůj nepřátelský plán provedli. Ježíš, muž bolesti, který zde stojí se spoutanými rukama, musí přihlížet, jak uvažuje lid, kterému prokázal tolik dobra, zda si vyžádá jeho, nebo krví poskvrněného vraha.

Konečně se Pilát vrátí a zeptá se rozhodným hlasem: „Koho vám mám z těch dvou propustit?“ Oni však zvolali: „Barabáše!“ Pilát je udiven, možná, že se zhrozil. Je to možné, že lid žádá propuštění vraha?

Nyní si smíme ukázat to Boží tajemství. Jak jsme už uvedli, Barabáš znamená „syn otcův“. Nejsme všichni synové téhož otce, nemáme všichni svůj původ v Adamovi? Všichni jsme převzali stejné dědictví — hřích. Také my musíme vyznat s Davidem: „Ano, zrodil jsem se v nepravosti, v hříchu mě počala

PILÁT SE ZEPTAL: „CO TEDY MÁM UČINIT S JEŽÍŠEM ZVANÝM MESIÁŠ?“ (Mat 27,22)

Odbíjela nejvážnější hodina světa. Ježíš Kristus stál před správcem Judské provincie, Pontským Pilátem. Kde byly nyní zástupy, které ještě nedávno jásaly: „Hosanna synu Davidovu! Požehnaný, který přichází ve jménu Hospodinově! Hosanna na výsostech!“ Všichni se rozutekli. Dokud Ježíš konal divy a zázraky, považovali ho za Božího vyvoleného. Také když nasýtil tisíce lidí, vzdávali mu hold. Ale nyní, kdy snáší posměch a hanbu, nikdo u něj nezůstal, ani učedníci, kteří s ním po tři roky žili v úzkém společenství. Kde zůstali, když musel nastoupit cestu utrpení? Když je připravoval na to, že bude muset trpět, pronášeli velká slova. Chtěli při něm zůstat, ano, dokonce s ním i zemřít! Když pak přišel zástup ozbrojený meči a holemi, aby Ježíše zajal, uprchli všichni. Pán tu nyní stál úplně sám. Pilát položil otázku, kterou musí zodpovědět každý z nás.

CO MÁM UČINIT S JEŽÍŠEM ZVANÝM MESIÁŠ?

Tato otázka odhaluje náš hřích. Zemskému vladaři bylo krajně nepříjemné, že Ježíš na jeho otázku: „Ty jsi král Židů?“, odpověděl: „Ty

matka“ (Žalm 51,7). Za námi je ztracený život, před námi hrozný konec. Nemusí však k němu dojít z rukou kata, jak to očekával Barabáš. Pilát postavil Ježíše a Barabáše proti sobě, podobně staví Bůh nás naproti Ježíši. Jako lid určil Ježíše na smrt, tak Bůh již mnohem dříve určil, abychom byli zachráněni. Ježíš nezemřel jen místo Barabáše, nýbrž za nás všechny, spravedlivý za nespravedlivé, svatý za hříšníky. Jaká to výměna! Bůh vložil hříchy všech lidí na svého Syna, a on je vnesl na kříž. Můžeš pochopit, že Ježíš vzal náš hřích a vinu na sebe a dal nám za to svou čistotu a svatost?

OTÁZKA NÁS STAVÍ PŘED ROZHODNUTÍ

Na průběhu tohoto příběhu vidíme, jak se Pilát stává stále bezradnější. Doufal, že si lid vyprosí Ježíše, ale zklamal se. V rozpacích se táže ještě jednou, ale zástup volá: „Ukřižovat!“ Když se však Pilát zástupu zeptá: „Čeho se vlastně dopustil?“, křičeli ještě hlasitěji: „Ukřižovat!“ Hluk je tak veliký, že se v něm Pilátův hlas ztrácí. Nato si Pilát poručí přinést vodu, umyje si v ní ruce a zvolá do rozvášněného davu: „Já nejsem vinen krví

toho člověka; je to vaše věc.“ Jen se omývej, Piláte; krev Spasitele přesto lpe na tvých rukou! Proti vlastnímu přesvědčení jsi propustil Barabáše na svobodu.

Když lid uviděl Pilátovo symbolické jednání, zvolal: „Krev jeho na nás a na naše děti!“ Jak se tato slova splnila!

Uprostřed dění stojí Ježíš a mlčí. Když směnárníci a čachráři znesvětili dům jeho Otce, vyhnal je ven. Zde však neříká nic. Je to ANO svaté lásky k oběti: „Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé“ (Mar 10,47). Pán zjevil svou slávu v mlčení. Výslech skončil, lid si vynutil rozhodnutí. Pilát propustil Barabáše a Ježíše dal zbičovat. Nyní je Spasitel vydán, aby byl ukřižován.

Jeden hlas v tom velkém rozhodnutí ještě schází — tvůj. Co chceš s Ježíšem učinit ty? Na odpovědi závisí tvůj život na této zemi i na věčnosti. Chceš Ježíše opustit jako mnozí? Tím se zbavuješ pozhledu jeho smířčí oběti, neboť on je „Beránek Boží, který snímá hříchy světa“ (Jan 1,29). „V něm jsme vykoupeni jeho obětí a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost“ (Ef 1,7).

Víš tedy, co máš učinit s Ježíšem? Pojď k němu! On slíbil: „Kdo ke mně přijde, toho nevyženu ven“ (Jan 6,37). „Jestliže doznáváme své hříchy, on je tak věrný a spravedlivý, že nám hříchy odpouští a očisťuje nás od každé nepravosti“ (1 Jan 1,9). Pak se připoj k žalmistovu chvalo zpěvu: „Dobrořeč, má duše, Hospodinu, celé nitro mé, jeho svatému jménu! Dobrořeč, má duše, Hospodinu, nezapomínej na žádné jeho dobrodiní! On ti odpouští všechny nepravosti, ze všech nemočí tě uzdravuje, vykupuje ze zkázy tvůj život“ (Žalm 103, 1-4). Pán nám zaslíbil nejen odpuštění hříchu a nový život, nýbrž také hojnost. „Já jsem přišel, aby měly život a měly ho v hojnosti“ (Jan 10,10). Jaká milost, že ve všech situacích života smíme počítat s Pánem Ježíšem. Stojíme-li před těžkými úkoly, pomáhá nám je řešit; dává také sílu k jejich nesení. Potřebuješ-li potěšení, smíš přijít k němu, on tě potěší „jako když někoho utěšuje matka.“

Co mohu dát ti, Pane?
Jen cáry roztrhané,
můj život — stálý hlad.
Však jedno sevřu pevně:
tvou lásku, která ve mně
chce všechno světlem rozeplát.

ČTĚTE

S NÁMI

knihu
proroka IZAIÁŠE

KONEC TRÁPENÍ

Kdyby život nemohl čas od času znovu začínat, nebyl by to ani život, ale spíše peklo. Každý den prožíváme malý zážrak „nového začátku“. Usínáme, ztrácíme vědomí, ráno se probouzíme a znovu je nabýváme. Dobrodiní spánku je pro člověka stejně důležité, jako přiměřená strava, vzduch a další životní potřeby. Spánek je ovšem také v určitém slova smyslu ilustrací, předobrazem budoucnosti.

Svítání každého nového dne je příslibem, že i dnešní temnotu utrpení, zla a hříchu na světě ukončí radostný nový začátek. Nová země. Její obyvatelé už nebudou strašit žádné přízraky a stíny. Ale kdy a jak tento

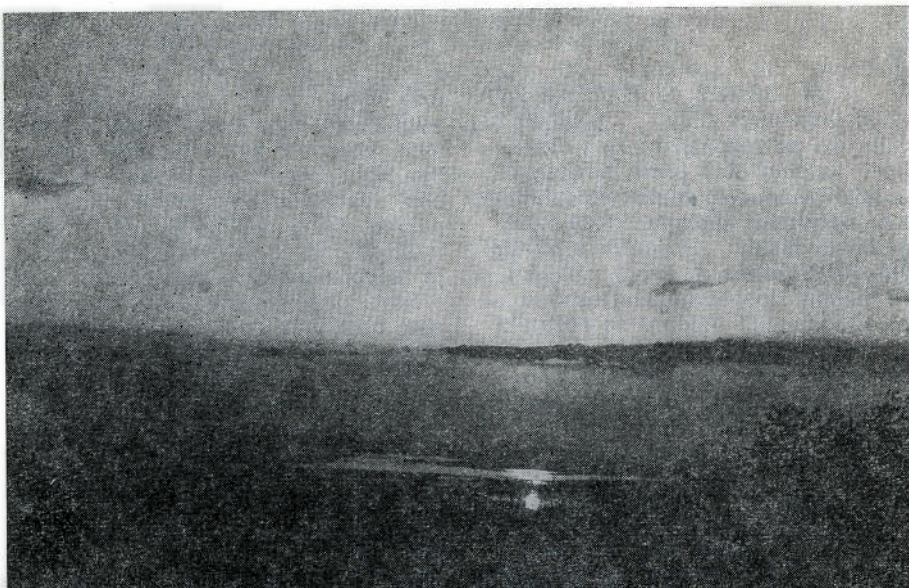
nový začátek přijde? To ví Bůh. Také nám o tom mnohé pověděl.

Podívejme se do nejrozsáhlejší prorocké knihy bible — knihy proroka Izaiáše. O příchodu nového nebe a nové země hovoří častěji, než kterákoli jiná část Písma. Ale nejdříve několik slov úvodem.

Izaiáš žil v době uprostřed mezi Mojžíšem a Ježíšem Kristem. Prorokoval v Jeruzalémě po 60 let. Pro tak rizikové povolání je to úžasně dlouho. Tradice říká, že nakonec byl na

příkaz krále Manasses vtěsnán do dutého kmene stromu a rozřezán pilou. Když domyslíme okolnosti jeho života, může nás překvapit pouze to, že jej něco podobného nepostihlo mnohem dříve.

V Izaiášově proroctví se velmi často prolínají charakteristická poselství Mojžíše a Ježíše Krista — trest přestupníkům zákona a záchrana pro všechny, kdo přijmou Boží milost. Izaiáš dostal mnoho přívlastků: „kníže proroků“, „prorok evangelia“,

„starozákonní evangelista“ a mnohé další. Čím byl Beethoven v oblasti hudby, Shakespeare pro literaturu, Spurgeon mezi viktoriánskými kazateli, tím je Izaiáš mezi starozákonními proroky.

Velmi snadno si můžeme zapamatovat uspořádání této knihy. Je to bible v miniatuře. Starý zákon tvoří 39 knih a 27 tvoří Nový zákon. Kniha proroka Izaiáše se dělí na dvě výrazné části. První z nich má 39 a druhá 27 kapitol. První část, podobně jako celý Starý zákon, hovoří často o Božím soudu a trestech, které postihnou přestupníky Božího zákona. Druhá část, podobně jako Nový zákon, zdůrazňuje milost a vykoupení, přibližuje nám nové nebe a novou zemi.

Prorok Izaiáš mnoha obrazy, symboly a náznaky představoval příchod „nového začátku“, nové země. Povšimněte si základních rysů onoho nového začátku.

1. Bůh uvězní a potrestá satana, Božího nepřitele a iniciátora utrpení na zemi [kap. 24,21.22; 27,1].

2. Skončí války. Nikdo se už nebude učit válečnému umění [2,4; 9,5].

„Pak každá bota obouvaná do válečné vřavy a každý plášť vyválený v prolité krvi, budou k spálení, budou potravou ohně. Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje. Jeho vladařství se rozšíří a pokoj bez konce spočine na trůnu Davidově a na jeho království“ [Iz 9,5-7].

Nepřehlédněte, že války ukončí příchod Knížete pokoje. Stejně tak jako jeho příchod přinese nebeský pokoj do srdcí jednotlivých lidí.

3. Zmizí nejen nepřátelství mezi lidmi, ale také nepřátelství mezi lidmi a zvířaty a mezi zvířaty navzájem. Nastane ničím nerušený soulad [11, 6-9; 65,25].

4. Vzkříšení mrtvých znovu sjednotí rodinné svazky [26,19].

5. „Dny mého lidu budou jako dny stromu. Co svými rukama vytvoří, to moji vyvolení sami spotřebují“ [65, 22]. Vyvolení dostanou jako dar nesmrtelnost.

6. Sláva nebes naplní den i noc, ozáří celou planetu [30,26; 60,19.20].

7. „Zemi naplní poznání Hospodina jako vody pokrývají moře“ [11,9].

Proč se Izaiáš tolik zabýval myšlenkou o nové zemi? Podobně jako každého jiného proroka, také Izaiáše silně ovlivnilo prostředí, ve kterém žil. Bůh jej povolal k prorocké službě ještě před pádem severního izraelského království v roce 722 př. Kr. Byla to doba, kdy zaniklo syrské království a k vrcholu slávy a moci dorůstala assyrská říše. Novobabylónská říše byla pro Izaiáše jen hůbou budoucnosti.

Ze své prorocké rozhledny pozoroval moře okolních národů zmítané vichřicemi a bouřemi. Prorockým zrakem viděl v příboji vln trosky slavných království — Sýrie, Assýrie, Týru, Egypta a Babylóna. V daleké budoucnosti zahlédl úplný rozpad celé země. Když si pozorně prohlédl panorama budoucnosti, nemohl mlčet o nesmyslnosti lidské pýchy, marnosti pompy a moci na jedné straně a svrchovanosti věčného Kristova království na straně druhé. „Mým trůnem jsou nebesa a podnoží mých nohou země“ [66,1]. „Hle, pronárody jsou jako kapka ve vědru, jak prášek na váhách, ale Hospodin pozvedá ostrovy jako smítka“ [40,15]. Všechna pozemská království zaniknou, všechny trůny padnou, všechny veleříše zmizí v hlubinách zapomenutí. Jeden trůn se však nikdy nepohne, jedno království nikdy nepřestane — království Mesiáše, Ježíše Krista.

Izaiáš popisoval přicházející Boží království nejen proto, aby ukázal, jak je rozdílné od pozemských říší, ale ve vysvobození Božího lidu z babylónského zajetí (což je ústřední námět knihy proroka Izaiáše) viděl symbol ještě většího vysvobození — vysvobození od hříchů a z prostředí hříchu, země zasažené prokletím zla.

První část knihy proroka Izaiáše končí prorockým, že Judejci půjdou do babylónského zajetí (kp. 39,6.7). Následující kapitola otevírá druhou část knihy, která od počátku sleduje myšlenku o spasení. Celých 27 kapitol protkávají sliby a obrazy vysvobození, které způsobí Boží milost a moc. Jednotlivci dílčí vítězství používá prorok jako ilustrace slíbených vítězství, která přinese první a druhý příchod Ježíše Krista. Právě to je velmi citlivý bod knihy proroka Izaiáše. Popis pozhledání, která mohl obdržet starý Izrael, až je Pán zachráněn a přivede z babylónského zajetí zpět do vlasti, se rozplývá v mnohem širším obrazu nového nebe a nové země. Podobně také perský panovník Kýros, vysvoboditel Židů z Babylóna, se stává obrazem a prototypem mesiášského zachránce — Ježíše Krista, osvoboditele lidstva ze světa hříchu a utrpení.

Kýros patří mezi první velké dobyvatele, kteří zazářili jako komety v dějinách lidstva a nastolili nové epochy dějin. Kniha Izaiáše jej nazývá „můj pomazaný“ a „můj pastýř“. Jeho vlastní jméno znamená „slunce“. Všechny tři tituly stejně jako jeho dílo znázorňují osobnost a dílo někoho mnohem většího. Podobně i popis ideálního Božího lidu přechází do portrétu Ježíše Krista, jediného Božího služebníka, který nikdy nezklamal a nechýbil.

Mnozí pečliví čtenáři si povšimli, iak přesně geometricky je rozdělena druhá část knihy. Tvoří ji vlastně jedna velká mesiášská báseň rozdělená do tří dílů po devíti kapitolách. Každý díl končí stejnou myšlenkou.

„Nemají žádného pokoje, praví Hospodin, bezbožní“ [48,22]. „Nemají žádného pokoje, praví Bůh můj, bezbožní“ [57,21]. Jejich červ neumírá, jejich oheň neuhasne, budou strašlivou výstrahou všemu tvorstvu“ [66, 27].

Střed prostředního dílu tvoří velmi známá 53. kapitola — jádro a srdce všech prorockých statí Starého zákona. Prostřední verš této kapitoly vyjadřuje ústřední myšlenku a podstatu evangelia. „Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost, trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni“ [53,5].

To je velmi významné. Boží Beránek — Ježíš Kristus — je středem, jádrem, ohniskem, podstatou a smyslem veškerého prorockví, zjevení a existence vůbec. I v Božím království mu zůstane toto přednostní postavení (viz Zj 5,6; 22,3). Neměl by být už dnes hlavním námětem našeho uvažování, kázání a rozhodování? Není to důvod, proč se náš svět a často i naše domovy nepodobají nebi?

Jakmile v knize proroka Izaiáše objevíme Krista, zjistíme, že je klíčem, který otevírá celou knihu. V prvním vidění mladý prorok viděl Ježíše Krista (srovnej Iz 6. kap. a Jan 12,41). Vliv tohoto prožitku je patrný v celé knize. Třesoucí se prorok při pohledu na Pána na vyvýšeném trůnu poznal tři skutečnosti: předně pochopil závažnost hříchu a Boží postoj k němu. Za druhé si uvědomil vše pronikající Boží moc a svatost. Za třetí uviděl Mesiáše, nabízenou ochranu a konečnou obnovu celého stvoření. Při čtení knihy narážíme na tyto myšlenky v různých obměnách.

Když budeme knihu proroka Izaiáše číst pozorně, zjistíme, že na nové nebe a novou zemi nemusíme jen čekat. „Nebe“ začíná, když přijmeme Krista jako zástupnou oběť za své hříchy, jeho spravedlnost a život.

Kazatel vysvětloval na nádraží zájemci, jak se může stát křesťanem. Najednou si povšiml, že jeho vlak už stojí u nástupiště. Protože musel okamžitě nastoupit, dal tazateli krátkou odpověď: „Najděte si v bibli Izaiáše 53,6. Zahrňte se do „všichni“ a „každý“. Pán Bůh vám požehnej, na shledanou.“ Už jste někdy tuto radu vyzkoušeli? „Všichni“ jsme zbloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, je však Hospodin postihl pro nepravost nás všech.“

Nový začátek, který musí prožít každý člověk [Jan 3,3], začíná, když si uvědomíme, že Kristus za nás zaplatil výkupné. Není divu, že hlasatel tak jednoznačně zvěsti se jmenuje Izaiáš. Jeho jméno totiž znamená „Hospodin spasí“ (nebo také „spasení Hospodinovo“). To je naprosto jedinečné poselství. Kdo je přijme, pro toho už nyní a zde začíná nová země a nové nebe. Temnota zla nebude trvat věčně, Pán nastolí novou zemi a nové nebe.

-kn-

O nepoctivém správci

„Byl jeden bohatý člověk a ten měl správce, kterého obvinili, že špatně hospodaří s jeho majetkem. Zavolal ho a řekl mu: Čeho ses to dopustil? Slož účty ze svého správcovství, protože dále nemůžeš být správcem. Správce si řekl: Co budu dělat, když mne můj pán zbavuje správcovství? Na práci nejsem, žebrat se stydím. Vím, co udělám, aby mne přijali do domu, až budu zbaven správcovství! Zavolal si dlužníky svého pána jednoho po druhém a řekl prvnímu: Kolik jsi dlužen mému pánu? On řekl: Sto věder oleje. Řekl mu: Tu je tvůj úpis; rychle sedni a napiš nový na padesát. Pak řekl druhému: A kolik jsi dlužen ty? Odpověděl: Sto měr obilí. Řekl mu: Tu je tvůj úpis; napiš osmdesát. Pán pochválil toho nepoctivého správce, že jednal prozíravě. Vždyť synové tohoto světa jsou vůči sobě navzájem prozíravější než synové světla. Já vám pravím: I nespravedlivým mamonem si můžete získat přátele; až majetek pomine, budete přijati do věčných příbytků“ (Luk 16,1-9).

Možná, že po přečtení příběhu zůstáváte na rozpacích, co si o tom máte myslet. Proto je nesmírně důležité, abychom našli hlavní myšlenku a naučení. Pán Ježíš používal velmi velkoryse obrazy a podobenství. Nevadilo mu, že na tak problematické postavě jako je nepoctivý správce ukazoval pravdu o Božím království. Kdo se nad tím pohoršuje, nechápe, jak Pán Ježíš učil.

Vyprávěl i jiná „choulostivá“ podobenství. Tak třeba svého nebeského

Otce srovnával s bezcitným soudcem (viz Luk 18,1-8), jemuž nezáleží na právu. Naučení vyvodil z protikladů, nikoli z podobnosti. Když se nespravedlivý soudce z obavy před obtěžováním rozhodne člověku pomoci, „což teprve Bůh!“ Pomůže těm, kteří k němu volají a dětsky mu důvěřují. Nesprávné by bylo zde jednoduše bezcitného soudce chápat jako obraz Boha. To by byl nesmysl. Vždycky musíme vyslechnout to „což teprve“! Ve všech podobenstvích musíme najít hlavní naučení a nesmíme je chápat jako mravní vzory.

Proto se také nezdržíme příliš dlouho u nepoctivého správce a především v něm nebudeme spatřovat vzor. Nejde totiž o správce, hlavní roli tu hrají peníze, „nespravedlivý mamon“. Co znamenají v životě člověka, který chce žít podle Boží vůle? Jak má s nimi zacházet?

POMĚR K PENĚZŮM

První, co musíme vzít na vědomí, je, že peníze a vlastnictví máme používat. Příliš samozřejmě to není. Když Pán mluví o nespravedlivém mamonu, pak bychom očekávali, že bude pokračovat a řekne: Ruce pryč od něho! Příliš dobře rozumíme, proč Ježíš nazývá mamon „nespravedlivým“ nebo jak to doslovně zní „jako pána nespravedlnosti“, jako pána nespravedlivého světa.

Pán Ježíš nám říká, že máme peníze brát do rukou a máme je používat. Nejde o to, zda s „nespravedlivým mamonem“ přijdeme do styku, nýbrž k jakému účelu jej používáme. Tomu nás učí podobenství o nespravedlivém správci. Na negativním obraze nám ukazuje, k čemu peníze vlastně jsou.

CO SE VŮBEC PŘIHODILO?

Šlo o udání. U zámožného velkostatkáře se objevili lidé, a řekli mu: Tvůj správce se dopustil zpronevěry. Text neříká, zda obvinění je pravdivé.

Majitel obvinění vůbec nezkoumá, nýbrž nařídí propuštění správce. Správce se dostává do nouzové situace. Zdá se, že má jen dvě možnosti: Buď bude jednat čestně a předloží čisté vyúčtování. To by znamenalo, že ze své strany udělá všechno, aby šéfovi dopomohl k jeho finančním nárokům, aby co nejrychleji nahradil nezaplacené dluhy. Ale nyní uvažuje: Mám to skutečně učinit?

Ještě něco se o majiteli dovídáme, když čteme: „I pochválil pán nepoctivého správce, že učinil rozumně.“ Máže to znamenat asi tolik: „Ty liško, ty chytráku! Tys na mě pěkně vyžrál!“ Správcovo jednání majiteli im-

ponuje, neboť sám patrně ví, jak lze věci manipulovat a jak k něčemu přijít. Nejen nepoctivý správce, ale i majitel náleží ke kategorii lidí, které Pán Ježíš označuje za „syny tohoto světa“, tedy k oněm lidem, kteří jsou prozíravější než „synové světla“.

Když sám majitel je pochybnou osobností, vyvstává pro správce otázka, zda má právě takovému člověku dopomoci k penězům, zda má proto tvrdě naléhat na malorolníky a podnájemníky, aby svými nuznými groši naplnili měšec vydřiducha. Není proto lépe, uvažuje, když místo toho dopomohu k penězům sociálně špatně postaveným?

Další možnost, která správci zbývá, je, že bude tělesně pracovat nebo žebrat. Otevřeně přiznává, že se mu nehodí ani jedno ani druhé. Rozhodne se, že manipulací v účetních knihách pomůže chudým lidem a oni mu pak s vděčností pomohou překonat první nouzi a umožní mu nový začátek. Jinými slovy: Budu sice formálně nekorektní, ale svěřené peníze použiji co nejrozumněji a k všeobecnému užtku.

Správce se skutečně dopustil „nespravedlnosti“. To, co učinil, však není tak docela bez smyslu.

Uprostřed temného obrazu je přece jeden světlý bod; v něčem nám pochybný správce přece může být vzorem. Použije peníze a majetek k určitým cílům. To znamená, že pro něho nejsou peníze samoúčelné. Už to je něco. Když syn světa, člověk smýšlející čistě věcně, zemsky, dokáže ve své rovině přimět peníze, aby sloužily, „což teprve“ — a zároveň jinak — to mají činit synové světla v jiných oblastech!

Kolik lidí lpí na svých věcech jako na bůzcích. Těmto lidem už peníze nepatří, nýbrž oni patří penězům. Kolik synů světla v nejedné krajní situaci selhalo, poněvadž pro ně věci měly větší cenu než lidé, ať už šlo o oděv, který nechtěli dát potřebným, nebo o službu v jiných oblastech.

V krátké lhůtě — v našem podobenství je to jen několik málo dnů nebo hodin — nepoctivý správce peníze opustí. Ale to zde není tak podstatné. Mohl si také peníze svého pána nějak uschovat. Ne, on je nechá běžet. Poskytl je potřebným lidem. Jistě, podvádí, ale tím koná milosrdenství a činí si přátele. V každém případě stojí nad penězi, nepatří jim. Peníze ho jednou opustí, ale ti, kterým pomohl, mu zůstanou věrní a přijmou ho. A právě to nás chce Pán Ježíš podobenstvím naučit.

Co to znamená? Také zde musíme znovu zaslechnout ono „což teprve“, které tak často zaznívá z Ježíšových

podobenství. Čím více to platí pro syny světla! Všichni si máme ujasnit, že mamon pomine. Jednou budeme stát před Bohem nazí, s prázdnými rukama. Budeme zbaveni všech věcí, na které jsme se zde dole spoléhali. Budeme bez titulu a bez peněz, bez bytu, vždyť jsme si nic nepřinesli na svět a nic si také nemůžeme odnést. A na onom místě, kde se lidé už nežení ani nevžívají a kde jsou všechny hodnoty přehodnoceny, kde se peníze nepřijímají ani nevydávají, na tomto místě se Bůh zeptá: Kdo může

pro tebe svědčit? Snad někdo ze zastupu oslavených vystoupí a zvolá: On mi jednou dal ze svého posledního, pomohl mi, ačkoli to pro něho nebylo lehké. Blaze ti, neboť jsi „nespravedlivý mamon“ učinil spravedlivým tak, že jsi pomáhal chudé a hladové nasytit a nahé odívat. Vejdí v radost svého Pána!

Posvěcujme nespravedlivý mamon službou, do níž jej postavíme. Učiňme z něj služebníka, a nikoli modlu. V životě nám jde konečně o jedno: O bezpečí, o věčné přibýtky, které nám

připravil kříž našeho Pána. Jen skrze kříž existuje „cizí spravedlnost“. Sami od sebe nejsme ani drazí ani vzácní, ale jsme „draze koupení“. Všechno pomine, zůstane však jen to, „co-koli jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste to učinili.“ To jsme pak učinili také pro věčné přibýtky a pro sebe. Naše peněženka může mít s „nebem“ a také s „peklem“ víc společného, než náš zpěvník. Pán Ježíš také říkával: „Kdo má uši, slyš a rozuměj!“

J. MARCOLLA

„On nakloní srdce...“

PRAVDIVÝ OBRAZ

Počtvrté se vracíme ke krátké pro-rocké knize Malachiáše. Víme, že jde o rozhovor mezi Bohem a vyvoleným národem. Rýsuje se v něm krize vztahu k autoritě. Boží autorita stojí na dvou základních předpokladech: na lásce a schopnosti zajistit potřeby vychovávaného. Kdo však nemá důvěru vůči rozumné autoritě, není ani ochoten plnit její požadavky.

Izraelský národ, se kterým Bůh zde mluví, nepopírá Boží jsoucnost. Vybirají si však z Božích projevů to, co se jim hodí: sliby o požehnání, ochraně... Nepřijímají Boha jako svrchovanou autoritu. Lze vytyčit, že „krize autority“ nevyšla nahodile v naší době a není řešitelná dobrou vůlí jedné strany.

Malachiášovo proroctví nebylo jistě lidu příjemné. Vždyť ukazovalo na zbytečnost velkolepých obřadů, při kterých zůstávalo srdce lidí daleko od Boha; i oběti byly zbytečné, když obětující dával darem to, čeho se vlastně rád zbavil. V dialogu Boha s Izraelem jsou velmi smutná místa, ukazující, jak prázdně je možno sloužit Bohu. Malachiášovo proroctví je odhalujícím poselstvím pravdy, ne však poselstvím beznaděje.

Znalost Písma nám snadno dovolí vidět podobnost mezi Izraelem Malachiášovy doby a Laodiceou (obraz církve našich dnů — viz Zj 3,14). Ten rozdíl mezi míněním o sobě a skutečným vnitřním stavem, ten rozdíl mezi Božím a lidským pohledem! V čem vlastně spočívá? Hlavně v tom, že ignorujeme nepřijemnou skutečnost i nabízenou Boží sílu.

Příznějme si, jaké je naše srdce a jak asi Bůh vidí srdce našich nejbližších. Nedívejme se na společenství, ve kterém žijeme, barevnými skly majetku, dobrého společenského postavení ani krásy; jen ten, kdo se bojí Hospodina, našel pravou cestu života (Přís 31,30). Bůh se totiž nedívá na to, co je před očima, hledí k srdci člověka (1 Sam 16,7).

Malachiášova kniha vrcholí proroc-

kou předpovědí o Božím zásahu do dějin země: „Hle, posílám k vám proroka Eliáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný. On nakloní srdce otců k synům a srdce synů k otcům, abych při mém příchodu nestihl zemi klatbou“ (Mal 4,5,6).

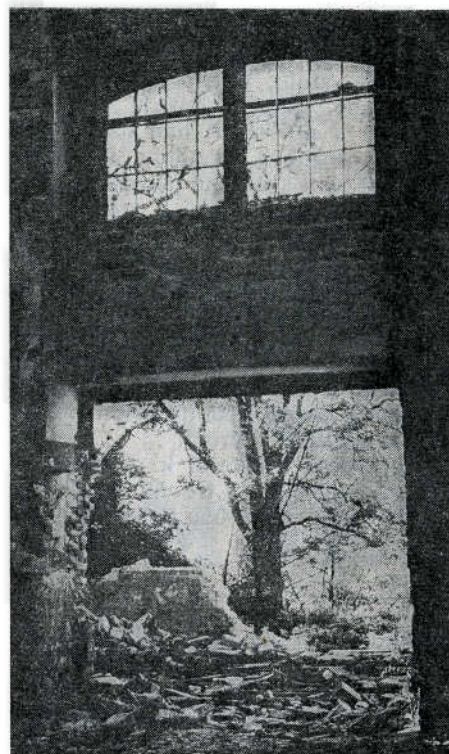
Otázka autority a vyhraněné úcty vůči Bohu se náhle objevuje na zcela blízkém jevišti. Vidíme rodinu jako místo, kde se odehrává boj o obhájení lásky jakožto základu respektované autority. Vztah mezi rodiči a dětmi je obdobou vztahu mezi Bohem a jeho lidem. Zároveň — podle závěrečného textu proroctví — ukazují vztahy v rodině, jak jsme připraveni pro velký Boží den. Chceme-li svou rodinu, své blízké vidět pravdivě, studujme čtyři kapitoly Malachiáše; jsou pro naši dobu klíčové.

Bůh Stvořitel má právo mluvit do života jednotlivce, rodiny i lidstva. Když hodnotí náš stav nyní, před 2. příchodem svého Syna na zem, odebrá vzorek našeho křesťanství ze soukromí domova.

Dovolíme-li Bohu vstoupit do společenství naší rodiny teprve tehdy, až bude soudit, nebude už pro nás tím, kdo „naklání srdce otců k synům a srdce synů k otcům jejich“. Teď však má ještě pro nás řešení.

Když malá nepovšimnutá lidská sobectví dorostla v pýchu národů, když neústupnost zabránila lidem vzájemně se chápat, když všechno vlídné se zdá nepravděpodobným, slabým a předem odsouzeným k zániku, když důsledky zla dovádějí člověka k jedinému konci — k smrti a všeobecné zkáze, Bůh má ještě řešení. Nespolehá na lidská předsevzetí, nehodnotí nás podle důležitosti našich usnesení. Zajímá se o zcela zapomenutou a jen za relikvii považovanou věc; zkoumá srdce člověka (1 Par 28,9).

Podobně jako Eliáš byl i Jan Křtitel Bohem zmocněn k tomu, aby obrátil mnohé ze synů izraelských k Pánu, jejich Bohu; sám šel před Kristem v duchu a moci Eliášově, aby

obrátil srdce otců k synům a vzpurné k moudrosti spravedlivých a připravil Pánu lid pohotový (Luk 1,16.17; 1 Král 18,37).

Když Pán Ježíš mocí svého Ducha, prostřednictvím svých služebníků naklání a obrací lidská srdce, dělá to tíhou příkladu své lásky. Nikdy nechce od nás nic, v čem nám nebyl dal příklad a k čemu by nám nebyl dal sílu. Dnes stojí před nebeským Otcem na místě člověka; zároveň se staví před námi na místě našeho bližního: Cokoli učiníme jednomu z jeho nepatrných bratří, učiníme Kristu. (Mat 25,40).

Patří k poslání křesťanů učit lidi tomu, čemu učil a co činil Ježíš. Snad nejopomíjenějším „dogmatem“ jeho učení zůstává výzva: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce.“ (Mat 11,28).

Chceme-li svým životem nést „ovoce hodné pokání“, dovolme tichému a pokornému Ježíši, aby tíhou své lásky naklonil a obrátil naše srdce.

P. S.

NAROZENINY

Událost, které se říká narozeniny, jistě zná každý člověk. Mnoho lidí se těší na tuto chvíli, kdy se sejde rodina, přátelé a známí, aby se společně s oslavencem radovali u bohatě prostřeného stolu. Většinou v čele sedí oslavenec, který obdařuje své okolí úsměvy a pln štěstí nad dary, které dostal, rozdává pohledy vděčnosti. Všichni jsou svátečně ustrojeni. Oslava začíná gratulacemi a slavnostním připitkem „na zdraví“ oslavence. Tato slavnost, dotovaná dalšími připitky, se často protáhne až do rána. A když se přátelé vrací domů „společensky unavení“, říkají: „To jsme to dobře oslavili.“ Potom se ještě několikrát ve vzpomínkách k oslavě vrací a čekají zase na příští rok nebo na „kulaté“ výročí.

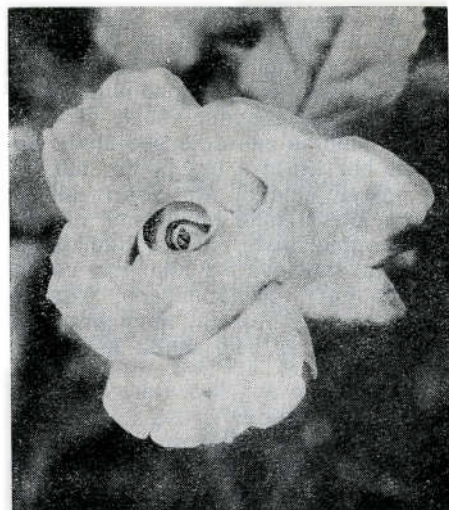
Opravdoví křesťané k události narozenin přistupují trochu jinak. Pro ně není hlavní osobou oslavenec, kte-

rý se dožil určitého věku a ani dárky a prostřený stůl nejsou těmi nejdůležitějšími věcmi. To vše je druhořadé. Důležitý není ani počet roků, protože si je člověk sám ve své síle nemůže nastřádat.

Hlavní osobou je Bůh, který ve své milosti přidává člověku k životu každý den. On to je, kterého chceme oslavovat, protože je počátkem života. On stvořil člověka, svět a čas, který se skládá ze dnů, týdnů, měsíců a let. Ano, Bůh je pro křesťana v těchto chvílích tím prvním oslavencem. Jemu patří dík, čest a sláva.

Zamysleme se ještě nad další věcí. Když člověk oslavuje své narození, to znamená den, v kterém přišel na svět, tak i tato planeta má právo na oslavu svých narozenin. Nový rok, to není ta pravá chvíle. V bibli není nikde psáno, že Bůh dokončil svou stvořitelenskou práci za jeden rok. Ale co čteme v bibli? Že toto dílo bylo dovršeno dne sedmého, kterým je sobota. Bůh spolu s prvními lidmi oslavili první narozeniny světa právě v tento vrcholný sedmý den. Bůh nedává příležitost člověku k oslavě „narozenin“ světa pouze jednou do roka, to v bibli nečteme, ale je psáno, že Bůh dává daleko více příležitosti k oslavám — každou sobotu.

To je den, ve kterém se můžeme svátečně ustrojit a naladění sejít spolu s ostatními věřícími, zasednout u bohatě prostřeného stolu duchov-

ních pokrmů a prožívat ty pravé duchovní hody. Ale máme také tu přednost, že můžeme Dárce života — Boha — chválit a oslavovat. Ten, kdo uznává Boha za svého Stvořitele, Adama a Evu za první rodiče, také pro tuto oslavu z lásky odděluje Bohem určený den — sobotu. V Písmu čteme: „...v šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den sobotní a oddělil jej jako svatý“ (2 Moj 20,8-11).

PETR KOBIELA

„ON VYSVOBODÍ LID SVŮJ OD HŘÍCHŮ JEJICH“

Před několika roky jsem hovořil v jednom shromáždění o Božím zákonu a použil jsem tehdy přibližně stejné myšlenky, jaké jsem uvedl v minulém čísle: Není vlády bez zákonů, a proto i Bůh jako vládce dal člověku mravní zákon, formulovaný do deseti přikázání.

Když jsem ukončil svůj výklad, přišel za mnou jeden z posluchačů a položil mi otázku, která zcela logicky vyplynula z toho, co jsem ve své úvaze řekl: „Desatero přikázání bylo dáno až v době Mojžíše. Znamená to tedy, že lidé žijící od Adama až po Mojžíše neznali mravní zákon?“

Onen posluchač dostal na svou otázku odpověď o týden později, když jsme v probíhajícím cyklu biblických hodin studovali Boží zákon — desatero. Protože by si stejnou otázku mohl položit i mnohý čtenář předcházejícího článku, odpovídám na ni v této kapitole.

ODKDY LIDÉ ZNAJÍ BOŽÍ ZÁKON?

Znal Adam tento zákon? — Odpověď je snadná: Znal ho! Můžeme to zcela jistě dokázat. Naši první rodiče přestoupili jasně formulovaný Boží zákaz, nerespektovali Boží vůli. Desatero je nejstručnější souhrn Boží vů-

le pro lidský život. V bibli nám Bůh jasně oznámil, že „každý, kdo se dopouští hříchu, jedná proti zákonu Božímu, neboť hřích je porušení zákona“ (1 Jan 3,4).

Podívejme se na tuto otázku ještě z jiné strany. Bůh by nemohl brát člověka k odpovědnosti, kdyby předtím nevydal zákon. „Kde není žádný zákon, tam se hřích nikomu nepřičítá“ (Řím 5,13). Adam propadl smrti, protože zhrěšil. Čteme, že stejný trest stihl i jeho potomky: „Smrt vládla od Adama až po Mojžíše i nad těmi, kdo hřešili i jiným způsobem než Adam“ (Řím 5,14).

„Adam a Eva po svém stvoření znali zákon Boží; byli seznámeni s tím, co od nich zákon požaduje. Jeho předpisy byly vepsány v jejich srdcích. Když spácháním hříchu člověk padl, Bůh neodstranil zákon, ale ustanovil způsob záchrany, aby člověka přivedl opět k poslušnosti. Slíbil Spasitele a zavedl obětování, jež obrazně naznačovalo Kristovu smrt jako velkou oběť za spáchané hříchy. Kdyby lidé nepřestoupili Boží zákon, nebylo by smrti a nebylo by třeba Spasitele; nebylo by také zapotřebí obětí“ (E. G. Whiteová).

Lidé tedy znali Boží zákon; jen ho

neměli v psané formě. Adam učil své potomky zákonu Božímu a jeho znalost se pak odevzdávala v dalších pokoleních z otce na syna.

Katolický pisatel J. M. Gillis výstižně poznamenal: „Bylo by dětinské představovat si, že lež, krádež a vražda nebyly až do Mojžíšovy doby hříchem... domnívat se, že během dvou tisíciletí před Mojžíšem neplatil Boží zákon, znamená postavit se do stejné roviny s dítětem, které se táže svého učitele, jak to vypadalo na světě předtím, než Newton popsal zákon o zemské přitažlivosti.“

Existenci a platnost Božích mravních norem potvrzují biblické zprávy o lidech žijících před Mojžíšem: Adamův syn Kain zhrěšil (1 Moj 4,6.7), Noe a Lot žili mezi hříšnými lidmi (2 Petr 2,4-8) a o Abrahamovi čteme, že „dbal na Boží přikázání, nařízení a zákony“ (1 Moj 26,5). Josef věděl, co Bůh považuje za hřích (1 Moj 39,9).

Pokud lidé chtěli respektovat a uznávali přikázání jako svrchovanou normu života, pak byli i jejich živými udržovateli a strážci. Když se však začali od Boha odvracet a vytvářeli si vlastní nauky a Boží předpisy porušovali, stali se nespolehlivými no-

siteli a interprety Božího zákona. Proto jej sám Bůh „napsal na dvě kamenné desky“ (2 Moj 4,13), předal Mojžíšovi a přikázal mu, aby jej umístil do „truhly smlouvy“ ve svatostánku.

Bohobojní izraelité si byli vědomi, jakou cenu má Boží zákon. Pochopili, že žádný jiný národ nemá tak moudrá a užitečná ustanovení. Jejich vztah k těmto božským radám vyjádřil jedinečným způsobem pisatel sto devatenáctého žalmu: „Všechna tvá přikázání jsou pravda ... Na tvá ustanovení nikdy nezapomenu, protože mi jimi zachováš život. Jak jsem si tvůj zákon zamiloval! Každý den o něm přemýšlím. Nad nepřátele mě činí moudřejším tvá přikázání, navěky jsou moje ... Ano, miluji tvá přikázání víc než zlato, víc než zlato ryzí ... Hojný pokoj mají ti, kdo milují tvůj zákon, o nic neklopýtnou“ (v. 86.93.97.98.127.165).

CO UČINIL JEŽÍŠ KRISTUS SE ZÁKONEM?

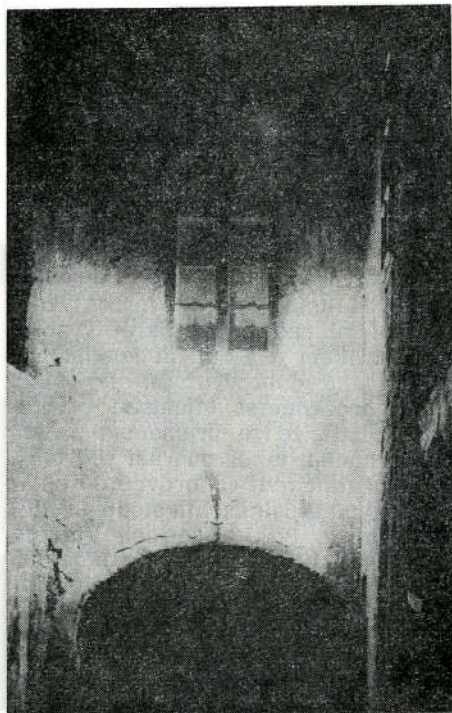
Již několik století předtím, než Ježíš přijal lidské tělo, ohlásil ústy proroka Izaiáše svůj budoucí vstup do rodiny pozemšťanů. Je pozoruhodné, jak se ohlásil: „Hle, přicházím, jak ve svitku knihy stojí o mně psáno. Plnit, Bože můj, tvou vůli je mým přáním, tvůj zákon mám ve svém nitru“ (40,8.9).

A když se dovršil čas, stal se člověkem a s plnou odpovědností začal konat své božské poslání. V úvodním kázání na hoře se představil zástupům a zcela jednoznačně prohlásil: „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit“ (Mat 5,17).

Naplnit Boží mravní zákon znamená konat to, co požaduje. A to Ježíš do posledního přikázání učinil. Proto mohl krátce před svým ukřižováním říci: „... já zachovávám přikázání svého Otce“ (Jan 15,10). V celém svém učení dal najevo, že přišel opomíjený a pošlapaný Boží zákon vyvyšovat a upevnit.

Za svého působení mezi lidmi měl Ježíš mnoho nepřátel, kteří čekali na sebemenší příležitost, kdy by ho mohli usvědčit z nesprávného jednání. Byli to především farizeové a zákoníci, kteří si zakládali na důsledném dodržování všech přikázání zákona. A právě na tomto poli chtěli Ježíše polapit a přistihnout v nedůslednosti. Proto za ním jednou přišli s rafinovanou otázkou: „Mistře, které přikázání v zákoně je největší?“ Na to Ježíš odpověděl: „To největší a první je: Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí. A druhé je mu podobné: Miluj svého bližního jako sám sebe. Na těch dvou přikázáních spočívá celý zákon i proroci“ (Mat 22, 36-40).

Před chvílí jsme si připomněli, že Bůh napsal deset přikázání na dvě kamenné desky. Pán Ježíš rozdělil

přikázání zákona do dvou základních přikazů, jimiž požaduje lásku k Bohu a lásku k člověku.

Při pozorném přečtení všech deseti přikázání zjistíme, že první čtyři z nich určují vztah člověka k Bohu (2 Moj 20,2-11) a dalších šest formuluje povinnosti člověka k člověku (2 Moj 20,12-17). Tak jsou všechna přikázání postavena na dvou základních požadavcích — na lásce k Bohu a lásce k člověku.

Nejkrásněji a nejvýstižněji nám bible představuje našeho nebeského Otce v krátké zprávě, zaznamenané apoštolem Janem: „Bůh je láska“ (1 Jan 4,16). Boží přirozeností je láska a ta se odráží i v jeho zákoně. Lásku nám dává a lásku od nás očekává. Pro naše přestoupení zákona se za nás z lásky obětoval, aby nám mohly být naše hříchy odpuštěny. Tím před celým vesmírem ukázal, že Boží zákon je nezrušitelný, nezměnitelný a věčný a že jeho přestoupení vyžaduje trest smrti.

Jako přestupníci zákona jsme měli zemřít provždy, ale On se postavil na naše místo a zemřel za nás. I když nenávidí hřích, přece miluje každého hříšníka, který se k němu obrátí, s lítostí vyzná své hříchy a přijme obět Ježíše Krista. Vždyť Otec poslal svého Syna, aby „vysvobodil lid svůj od hříchů jejich“.

J. D.

JERUZALÉMSKÉ TUNELY

Ruce dvou set dobrovolníků a profesionálních archeologů z celého světa postupně odkrývají stopy čtyř tisíciletí dějin Jeruzaléma. V současné době probíhající expedice, vedená a financovaná hebrejskou univerzitou, se zaměřuje na nejstarší část původního městského jádra. Zabývá se hlavně vodními zdroji, zásobováním města vodou a systémem vodovodních tunelů. Oblast vykopávek se často označuje jako „Davidovo město“. Je to část, kterou dobyli vojáci Davida deset let před Kristem. Je buzejci totiž obývali a ovládali město ještě čtyři sta let po příchodu izraelských kmenů do Kanaánu.

Město se jmenovalo podle obyvatel Jébus (Soud 19,10). Ještě dříve se však jmenovalo Sále (viz 1 Moj 14,18). Toto jméno je zřejmě odvozeno od semitského termínu pro „mír“, „pokoj“. Dějiny města jsou starší než Abraham a ostatní praotcové. Klínopisné tabulky z Ebly v severní Sýrii (běžně datované do doby kolem roku 2200 př. Kr.) hovoří o obchodu

s městem Urusalima, což odborníci považují za jiný název pro Jeruzalém. Abraham se ve městě zastavil na zpáteční cestě z úspěšné vojenské výpravy na pomoc Lotovi a odevzdal Sálemskému králi a knězi Melchisedechovi desátky ze svého jmění. Později Bůh poslal Abrahama, aby na vrchu Moria, na kopci za hradbami Sálemu obětoval svého syna Izáka. Přesně na tomto místě později Salomoun postavil chrám a rozšířil město také tímto směrem.

Před vládou Davida bylo město poměrně malé, zabíralo plochu necelých 5 hektarů. Počet obyvatel nikdy nepřekročil hranici 2000. Původně se město rozkládalo na horní části kopce, který tvoří dnes jihovýchodní cíp města. Výhodná poloha umožňovala velmi snadnou a účinnou obranu. Když se obyvatelé doslechli, že David chce město dobýt, posmívali se mu: „Sem nevstoupíš, odrazí tě slepí a kulhaví“ (2 Sam 5,6). Nevěděli, že Davidovi vojáci znají slabé místo obranného systému.

WARRENOVA ŠACHTA

Dostatek pitné vody, to byl základní problém a životní otázka každého starého orientálního města. Ze strategických důvodů stávala města většinou na kopcích, zatímco prameny bývají spíše v údolích. V době válek a obléhání se útočníci snažili předně zmocnit zdrojů vody. Pak obránce města spíše umožnili žíznit než porazili silou zbraní.

Podobně na tom byl i Jeruzalém. Jediný pramen, který město od počátku zásoboval pitnou vodou, vyvěrá na východním svahu kopce, na němž město stálo, tedy za hradbami, v údolí potoka Cedron. Dnes se mu běžně říká „pramen panny Marie“, v biblických dobách mu říkali pramen Gihon. Jebuzejci si dobře uvědomovali, že musejí nějakým způsobem získat přístup k prameni i v době obležení. Prorazili ve skále tunel od pramene do malé jeskyně pod městem a odtud svislou šachtou vzhůru do města. V případě potřeby mohli čerpat vodu šachtou pomocí kožených vaků. Vyústění tunelu u pramene se snažili přísně tajit.

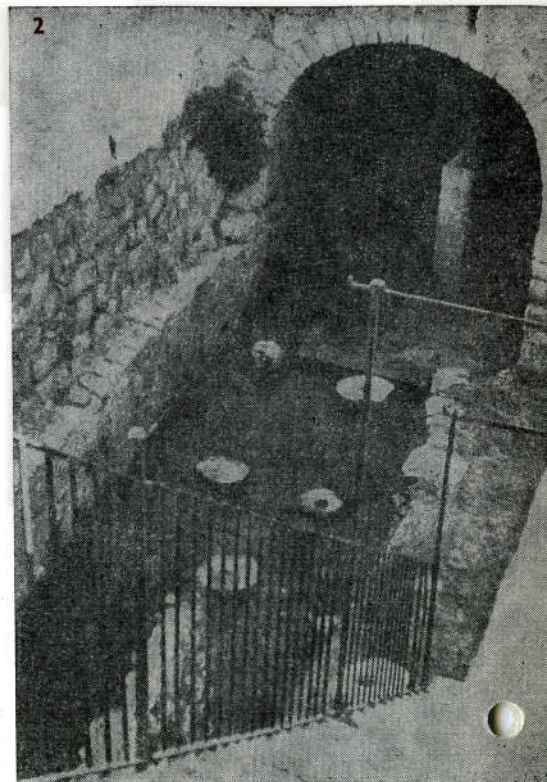
Když David město dobýval, slíbil velkou odměnu tomu, kdo provede rozhodující útok. Bible zaznamenává výrok Davida: „Každý, kdo chce bít Jebuzejce, ať pronikne vodní štolou na ty kulhavé a slepé“ (2 Sam 5,8). Věděl tedy o tajné šachtě a cestě k vodě.

O jakou „štolu“ nebo „žlaby“, jak říkají kraličtí, šlo, to se po celá minulá staletí nevědělo. Až roku 1867

navštívil slavný Gihonský pramen se skupinou návštěvníků mladý anglický důstojník Charles Warren. Jako všichni ostatní sestoupil po řadě schodů do prostoru v podzemí, kde se shromažďuje čistá voda, vyvěrající ze skalního masívu. Když si jeho oči přivykly pološeru, povšiml si, že do stěny vyústuje nějaký otvor. Průvodci mu neuměli vysvětlit, co to je. Zřejmě si otvoru dlouho nikdo nevšiml.

Následujícího dne se Warren vydal k prameni znovu. Tentokrát vyzbrojen žebříkem a dlouhým lanem. Netušil, jaké dobrodružství ho čeká. Chtěl prozkoumat tajemství otvoru. Brzy zjistil, že za pramenem začíná úzká chodba, tunel směrem pod město. Zpočátku vedl vodorovně do nějaké jeskyně a pak šachta stoupala kolmo vzhůru. Po 13 metrech výstupu kolmou šachtou, nebo spíše nějakým „komínem“ Warren ve tmě nahmatal znovu úzkou chodbu. Po čtyřech lezl pomalu dále. Chodba stupňovitě stoupala. Po chvíli uviděl rozptýlené světlo. Dostal se do nějaké místnosti, našel v ní jen staré nádoby a zaprášené láhve. Prodral se jednou z puklin ve zdi a zjistil, že stojí ve městě, ne daleko hradeb, nad pramenem, odkud začal svůj výstup. Později různí badatelé chodby i šachtu podrobně prozkoumali, ale jméno dostala po prvním odvážlivci.

Objev štolu vysvětlil 3000 let starou biblickou zprávu o dobývání Jeruzaléma. Joáb a jeho spolubojovníci se dostali do jebuzejské pevnosti stejnou cestou jako Warren.

EZECHIASŮV TUNEL

Jeruzalém má ještě jiný, o několik století mladší, ale zato mnohem delší vodní tunel. Nechal jej prorazit judský král Ezechiáš.

Král Ezechiáš vládl v Jeruzalémě kolem roku 700 př. Kr. Problém pitné vody ve městě musel řešit pod hrozbou invaze assyrských armád. I když se město od dob Davida za 300 let značně rozrostlo, zásobování vodou zůstalo v podstatě beze změn. Kromě Gihonského pramene a jebuzejského systému zásobování vodou archeologové našli pouze několik cisteren, které měly zachycovat dešťovou vodu. Pro delší obléhání však nemohly stačit.

Ezechiáš se rozhodl Jeruzalém připravit na hrozící nebezpečí. Nechal opravit hradby, posílit věže, na nejzranitelnějších místech nechal postavit ještě jednu obrannou zeď. Velmi dobře ovšem chápal, že to všechno nestačí. Má-li Jeruzalém dlouhodobě vzdorovat obléhatelům, potřebuje dostatečné zásobování vodou. Bible velmi stručně poznamenává: „O ostatních příbězích Ezechiáše, o všech jeho bohatýrských činech a jak udělal rybník a vodovod, jímž přivedl vodu do města, se píše jak známo v Knize letopisů králů judských“ (2 Král 20, 20). Kniha Paralipomenon doplňuje: „Ezechiáš zasypal horní vody Gihonu a svedl je spodem přímo na západ do Města Davidova“ (2 Par 32,30).

Ezechiáš se rozhodl, že nechá vykopat nový tunel, kterým by voda z pramene Gihon, ležícího za hradbami, tekla samospádem do rybníka Siloe v nejnižším nízko položeném cípu opevněného města. Byl to velmi

náročný a pracný podnik. Kopáči pracovali ve dne v noci, protože hrozba assyrského nájezdu byla stále akutnější. Tunel razili ve vápencové skále pouze primitivními ručními nástroji. Postupovali z obou stran proti sobě. Z tunelu vybíhá řada různých dlouhých slepých ramen, z čehož usuzujeme, že kopáči čas od času vybočili z určeného směru a měřiči je museli korigovat.

Vodní nádrž znali od té doby všichni obyvatelé Jeruzaléma, chodili tam pro vodu, i když už zapomněli, odkud se vlastně voda v Siloe bere. A co znamená biblická zpráva o vodovodu Ezechiáše? Teprve v 16. století se znovu uvádí souvislost mezi pramenem Gihon a Siloe. Ke znovuobjevení tunelu došlo náhodou. Roku 1830 si u Siloe hráli dva arabští chlapci. Jeden z nich nešťastnou náhodou spadl do vody. Ze všech sil se snažil doplatit k druhému břehu, kde z rybníka vystupuje skalní stěna. Najednou jej zahálila úplná tma, rukama nahmatával před sebou nějakou chodbu.

Na jméno onoho chlapce se už dávno zapomnělo, ale nezapomnělo se na jeho vyprávění. Mnozí lidé chtěli přijít tajemství na kloub a objevili starý Ezechiášův tunel. Při prohledávání tunelu odborníci při světle pochodní rozeznali na stěně nedaleko ústí do Siloe nápis, který tam vyrazili stavitelé díla: „Proražení. Tak došlo k proražení. Když ještě kopáči zdvihali proti sobě krumpáče, když ještě bylo třeba prokopat tři lokty, bylo slyšet, jak jeden z nich volá na svého

druha, že na jižní straně je ve skále prasklina. V den proražení udeřili kopáči krumpáčem proti krumpáči, jeden proti druhému, a voda začala téct od pramene do rybníka tisíc dvě stě loktů a sto loktů byla vysoká skála nad hlavami kopáčů.“ Turecká správa nechala před 1. světovou válkou tento nápis ze stěny vylámat a nyní jej vystavuje istabulské muzeum.

Tunel má tvar velkého písmene „S“. Nezodpovězenou otázkou zůstává, proč stavitelé neproráželi tunel nejkratší cestou, tedy přímo od pramene k rybníku. Namáhavé dílo by dokončili mnohem dříve. Z celkové délky tunelu, 512 metrů, by tak ušetřili 217 metrů tvrdé práce. Na celé délce má tunel spád 2 metry. Nejstarší popis tunelu pořídil E. Robinson, který roku 1839 cestoval Palestinou a osobně se tunelem přebrodil z jednoho konce na druhý.

„Když jsme se jednoho odpoledne odebrali k Siloe, abychom změřili obsah vody, našli jsme tu nikoho. Protože stav vody v kotlině byl nízký, rozhodli jsme se uskutečnit své předsevzetí. Svlékli jsme si boty i ponožky, kalhoty jsme si vyhrnuli nad kolena a vešli jsme s lucernou a měřicí šňůrou do tunelu. Voda nebyla hlubší než 30 centimetrů a místy jen několik centimetrů. Proud byl sotva znatelný. Dno bylo všude pokryto pískem, který sem zanesla voda. Bylo vidět, jak tunel prosekávali silným skalním masívem. Šířka tunelu byla všude nejméně 60 centimetrů, někde se tunel mírně zatáčel, ale vcelku se držel severovýchodního směru. Výška tunelu byla zpočátku asi 6 metrů, po třiceti metrech se snížil na 3 metry a pak už tunel pokračoval výškou pouze 1,2 metru. Ale tím to nekončilo. Tunel se začal najednou snižovat

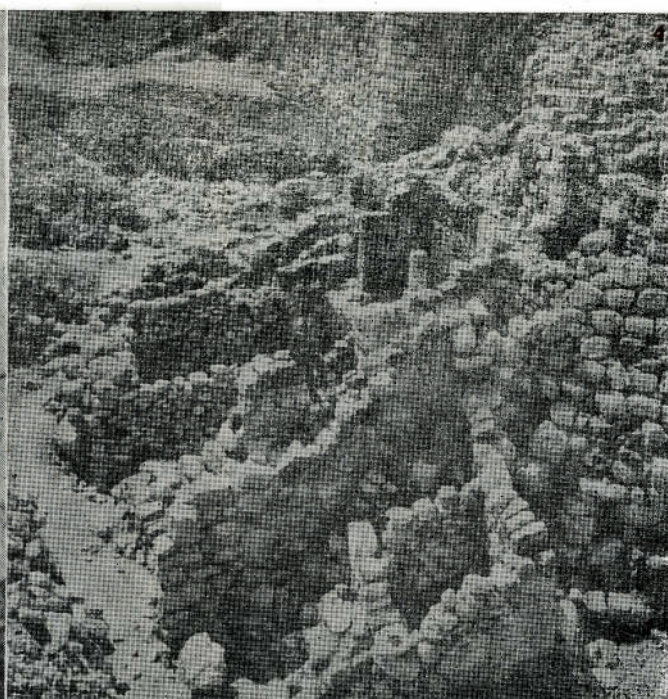
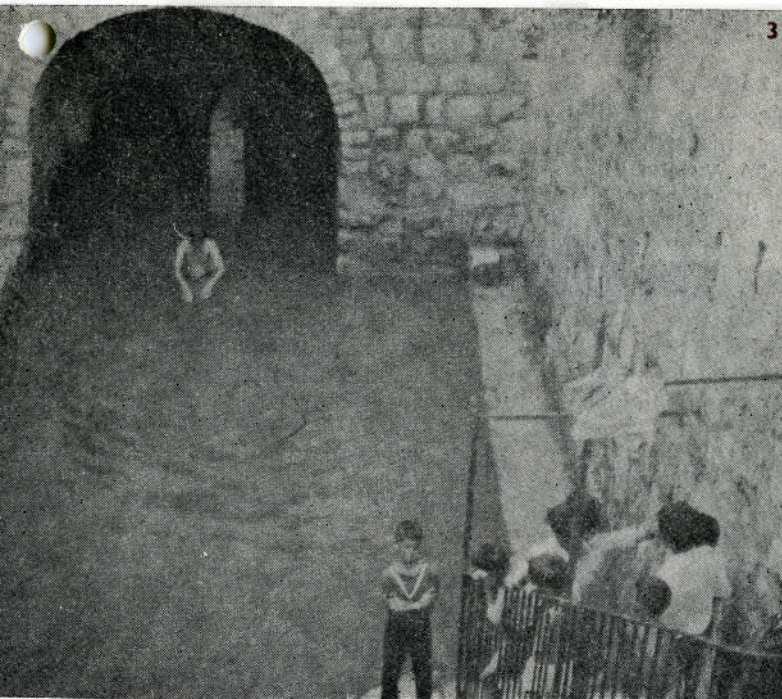
ještě víc, takže jsme už museli lézt po čtyřech a nakonec jsme si museli lehnout na břicho a plazit se. Nebyli jsme připraveni na takové podmínky, a proto jsme usoudili, že bude nejlépe, když se vrátíme a druhý den to zkusíme znovu, ale z druhého konce tunelu. Měřicí šňůrou jsme si zjistili, jak daleko jsme se dostali. Urazili jsme 230 metrů. Kouřem z lucerny jsme na stropě tunelu napsali začáteční písmena svých jmen a pak mokří a umazaní jsme se vrátili zpátky.

Uplynuly tři dny, než jsme byli schopni uskutečnit další průzkum tunelu. Na povrchu jsme si odměřili, jakou vzdálenost jsme už prozkoumali a kolik nám toho ještě zbývá. Bylo toho asi 200 metrů. Pak jsme se odhodlali vniknout do tunelu z druhého konce. Výška tunelu byla vcelku nižší než na opačném konci. Museli jsme zase lézt po čtyřech. Místy jsme se ovšem museli plazit po břiše. Zřejmě to bylo způsobeno vyšší vrstvou nánosů písku, kterým se zvýšilo dno. Původní prostor byl vyšší. Celá práce musela trvat velmi dlouho, jistě několik let, protože kopat mohl vždy pouze jeden dělník.

Při prolézání tunelu jsme objevili, že se čas od času rozvětňuje a končí slepými rameny. Prozkoumali jsme všechny tyto načaté chodby, domnívali jsme se, že tam najdeme nějaký pramen. Nic takového jsme však našli. Cesta tunelem se nám zdála nekonečná, už jsme podléhali názoru, že jsme se snad dostali do nějaké jiné chodby, že to není ta, kterou jsme před několika dny začali prozkoumávat z druhé strany. Až konečně, když jsme na šňůře naměřili 282 metry, jsme se dostali k místu, kde na stropě byly námi napsané iniciály našich jmen.“

Zpracoval K. NOWAK

1. Nápis na stěně tunelu nedaleko Siloe
2. a 3. Rybník Siloe
4. Záběr z vykopávky v „Davidově městě“

Bůh ponižuje a povyšuje

Čtvrtá kapitola Danielovy knihy je vlastně osobním svědectvím pohan-ského krále, kromě šesti veršů Dani-elova vysvětlení (v. 25-30). Je zázna-mem o zázraku, který způsobila pro-měňující moc Ducha svatého. Úvod ke králově zkušenosti je ve 3. kapi-tole, 31. až 33. verši: „Rozhojněň buď váš pokoj! Zalíbilo se mi sdělit vám, jaká znamení a jaké divy učinil na mně Bůh nejvyšší...“

Přání o rozmnožení Božího pokoje se podobá spíše začátku nějaké Pav-lovy epistoly než začátku listiny po-hanského krále. Nabuchodonozor a Pavel mají mnoho společného. Oba byli vysoce vzdělaní, oba byli zapá-lení pro uskutečnění svých plánů, oba pronásledovali Boží lid, oba se však obrátili v důsledku nadpřiroze-ných zásahů do svého života.

Sledujme nyní děj čtvrté kapitoly. Pozorujme Nabuchodonozorovo obra-ćení. V 1. verši je psáno: „Já, Nabu-chodonozor, jsem spokojeně pobýval ve svém domě, pln svěžesti ve svém paláci.“

Byl to čas velkého rozkvětu, kdy král měl vše, na co si pomyslel, měl postavení, popularitu a blahobyt. Žil v bezpečí uprostřed největšího města tehdejšího světa, Babylóna. Pán Ježíš ale praví: „Jaký prospěch bude mít člověk, získá-li celý svět, ale svůj život ztratí?“ (Mat 16,26). Ježíš stále vede lidi k tomu, aby se dívali na tento život ve světle věčnosti.

Proto Bůh použil zvláštní prostře-dek, aby obrátil k nebeským a věč-ným věcem pozornost krále, který pečoval jen o tento život.

KRÁLŮV SEN

Nabuchodonozor vypravuje svou zkušenost: „Viděl jsem sen a ten mě vystrašil. Představy ve snu na lůžku, vidění, která mi prošla hlavou, mě naplnily hrůzou. Vydal jsem rozkaz, aby ke mně byli uvedeni všichni ba-bylónští mudrci, aby mi sen vyložili. Přišli tedy věštcí, zaklínači, hvězdopravci a planetáři. Vyprávěl jsem jim sen, ale jeho výklad mi nemohli oznámit“ (Dan 4,2-4).

Zde si král dovedl vzpomenout na svůj sen, ale před lety, když viděl sochu z různých kovů, sen zapomněl. Tehdy zavolał mudrce a chtěl, aby mu jej připomněli. Kdo však tehdy připomněl a vyložil králův sen? Byl to Daniel. Babylónští odborníci zkla-mali. Všimněme si nepoučitelného Na-buchodonozora. Zavolał stejné lidi ja-ko poprvé. A ti opět zklamali.

O čem nás to poučuje? O tom, jak my lidé těžko přijímáme Boží vy-učování. V druhé kapitole chtěl Bůh poučit krále, že jedině Stvořitel je zdrojem moudrosti a vědění. Ve

čtvrté kapitole však král opakuje to, co před 35 lety zklamalo; zavolał opět své mudrce.

Jak vděční bychom měli být svému Pánu za to, že nás nezavrhne, když se z jakýchkoli důvodů ihned nepo-učíme. Bůh se snažil poučovat Nabu-chodonozora téměř 35 let. I my jsme některá Boží naučení postupně chá-pali, ale některým jako bychom dnes ještě nerozuměli. Někdo je snad zkla-maný a domnívá se, že jej Bůh za-vrhl, protože se v životě něčemu dů-ležitému ještě nenaučil. Bůh však má s námi trpělivost.

Pátý verš praví: „Konečně ke mně přišel Daniel.“ Jako poslední! Měl jej přece zavolať jako prvního! Tak je to i v našem životě. Hledáme růz-ná řešení svých problémů jako by bez Boha. Když pak přijde krize, zlobíme se: „Proč se to přihodilo?“ Když za-kusíme lidskou nespravedlnost, vzpla-neme: „Proč to Pán Bůh na mne do-pustil? Náš milovaný člověk je blízek smrti, jsme na pokraji zhroucení a rozčileně voláme: „Co přijde jako dal-ší rána?“ Když skončí naše rozčílová-ní a vzrušení, začneme se teprve mod-lit. To je to typické jednání nás lidí! Uchráníme se mnohého zármutku a mnohé úzkosti, obrátíme-li se nejdřív ke svému Pánu. Bůh nás miluje a jeho náruč je pro nás vždy otevřená.

„Konečně ke mně přišel Daniel, který má jméno Baltazar podle jména mého boha; v něm je duch svatých bohů.“ Tak by to mělo být s každým křesťanem. Ti, kteří přicházejí do sty-ku s námi křesťany, musejí na zákla-dě našeho života zjistit totéž, co zjis-til pohanský král o Danielovi: „V něm je svatý Boží Duch!“

BOŽÍ ZÁSAH

Nabuchodonozor sdělil Danielovi svůj sen. Viděl mohutný strom, jehož výška byla obrovská. V jeho větvích měli hnízda různé ptáci a zvěř pod ním nacházela stín. Pak sestoupil z nebe Boží posel a zvolal: „Skácejte strom!“ Pařez s kořeny však měl být zachován. Měl být skrácen nebeskou rosou a se zvěří se dělit o rostliny země, dáno mu srdce zvířecí, dokud nad ním neuplyne sedm let. Král žá-dal nyní pln důvěry na Danielovi vý-klad.

Tu Daniel zůstal chvíli strnulý a je-ho myšlenky jej plnily hrůzou. Bůh dal Danielovi pochopit, že sen je na-mířen proti králi, který opustí svůj trůn a po sedm let se bude potulovat jako divoké zvíře.

Daniel mohl nyní říci: „Nabucho-donozore, tak je to správně. Ty ses za 35 let ničemu nenaučil. Zůstal jsi svéhlavým stoupencem pohanství. Když jsem na konci třiletého učební-

ho údobí prokázal nebyvalou moud-rost, měl jsi pochopit pošetilost po-hanství. Když jsem vykládal tvůj sen, který jsi zapomněl, a později, když Sidrach, Mizach a Abdenágo byli vy-svobození z ohnivě pece, znovu ses nepoučil. Nyní ti Bůh dá, co sis za-sloužil. Co člověk rozzívá, to sklízí.

Daniel však takto nemluvil. Jednal ohleduplně. Když pochopil, že sen hovoří v neprospěch krále, chtěl mu ulehčit. Když jednáme podobně, když milujeme ty, kteří jsou proti Bohu a proti nám, dokazujeme, že jsme sku-tečně obrácení.

S úctou ke králi vykládal nyní Boží prorok: „Strom, který jsi viděl, který rostl a sílil ... jsi ty, králi ... Je to rozhodnutí Nejvyššího, které dopad-lo na krále, mého pána. Vyženou tě pryč od lidí a budeš bydlet s polní zvěří. Za pokrm ti dají rostliny jako dobytka a nechají tě skrápět nebes-kou rosou. Tak nad tebou uplyne sedm let, dokud nepoznáš, že Nejvyš-ší má moc nad lidským královstvím a že je dává, komu chce. A že bylo řečeno, aby byl pařez toho stromu i s kořeny ponechán, tvé království se ti opět dostane, až poznáš, že Ne-besa mají moc.“

V té době byl Nabuchodonozor pá-nem nejvelkolepějšího království. Ce-lý jeho život byl plný úspěchů. A na-jednou měla přijít neočekávaná zlá choroba.

POSLEDNÍ PŘÍLEŽITOST PRO KRÁLE

Daniel řekl panovníkovi: „Kéž se ti, králi, zalíbí má rada: Překonej své hříchy spravedlností a svá provinění milostí k strádajícím; snad ti bude prodloužen klid“ (Dan 4,24). Bohu nebylo lhostejné, co se stane s Nabu-chodonozorem.

Bůh nás raději vyučuje za příjem-ných okolností než za nepříjemných, raději ve zdraví než v nemoci, raději ve štěstí než v zármutku. Přeje si, aby každá stvořená bytost žila šťast-ným, hodnotným, plným a radostným životem. Ví-li Bůh, že právě utrpení je našim nejlepším učitelem, pak do-volí, aby vstoupilo do našeho života. Přiliš nás miluje, než aby se mohl nečinně dívat, jak lžeme k hříchu, který je podáván jako sladké štěstí, ale nakonec nás přivede k věčnému zahynutí.

Bůh je trpělivý. Boží trest nepřišel na krále Nabuchodonozora ihned. Písmo praví, že od té doby uplynulo ještě dvanáct měsíců (Dan 4,26). Král dosud nepokořil své srdce a nevyužil času milosti. A pak nastal onen smut-ný den v jeho životě. Král se prochá-zel po svém nádherném babylónském paláci a řekl: „Zdali není veliký ten-to Babylón, který jsem svou mocí a silou vybudoval jako královský dům ke slávě své důstojnosti?“ Písmo pra-ví, že toto slovo pýchy bylo ještě v jeho ústech a v tom se snesl hlas z nebe: „Tobě je to řečeno, králi Na-buchodonozore: tvé království od te-be odešlo“ (v. 30). Existuje zlá du-

ševní choroba, při které si člověk představuje, že je zvíře. Tato nemoc trvá někdy léta. Postižený zanedbává svůj zevnějšek, nechává si volně růst vlasy, vousy, nehty. Někdy požaduje i zvířecí potravu. A to právě potkalo pyšného a nepoučitelného babylónského krále.

BŮH VLÁDNE

Jaký smysl měla tato dočasná nemoc? Proč dovolil Bůh, aby člověk k obrazu Božímu stvořený tak hluboko klesl? Bůh si přál, aby král pochopil, kdo je nejvyšším vládcem. Právě blaho království není závislé na lidském hrdinství, vojenské síle nebo na schopnostech lidí. Nejvyšší panuje nad královstvími. Vládne-li někdo, pak je to jen proto, že Bůh mu dovoluje vládnout.

Až jednou uvidíme celý soubor světového dějinného obrazu, pochopíme všechno v nových souvislostech. Opravdu, království tohoto světa nestojí na lidské síle a moudrosti: Bůh má konečné slovo. A to nám dodává

vědomí bezpečnosti, to posiluje naši víru a naději.

RADOSTNÁ ZMĚNA

Pokořený král vypravuje nakonec tuto radostnou zkušenost: „Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já Nabuchodonozor své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého, neboť jeho vladařská moc je moc věčná... Není, kdo by mohl zabráňovat jeho ruce a ptát se ho: Co to děláš?“ (v. 31.32). Král vypravuje dále, že když se mu rozum vrátil, byla mu opět navráćena královská důstojnost. Královská rada a hodnostáři jej opět vyhledali, byl dosazen do svého království. Jak mohutné je jeho poslední svědectví, zaznamenané v Písmu: „Nyní tedy já Nabuchodonozor chválím, vyvyšuji a velebím Krále nebes. Všechno jeho dílo je pravda, jeho cesty právo. Ty, kteří si vedou pyšně, má moc ponížit“ (v. 34).

Zkušenost babylónského krále je pro nás také povzbuzením. Jestliže se

mohl obrátit pohanský král, který vydával dekrety smrti, klaněl se modlům, žil podle pohané morálky, proč by Bůh svou milostí nemohl způsobit obrácení i v nás? Žádné srdce není tak tvrdé, aby je Bůh svými prostředky nemohl obměkčit a obrátit. Žádný případ není beznadějný. Jen nepřítel spásy nám našeptává, že náš problém je neřešitelný, že není možné, abychom zakusili Boží zachraňující milost.

Jestliže Bůh pracoval třicet pět let na srdci babylónského krále, může to učinit i při nás. Písmo praví: „Nejlepší jest srdce nade všechno, a nejpřevrácenější. Kdo vyrozumí jemu?“ (Jer 17,9). Bůh je však větší než vzpouzející se srdce. Prosme jej: „Pane, učiň naše srdce pokorným už dnes, abychom nemuseli procházet tak těžkou školou jako babylónský král. Uznáš-li však za vhodné dopustit na nás bolest a ponížení, dej nám sílu k tomu, abychom setrvali ve tvé škole!“

MILOSLAV SUSTEK

VLAŠSKÉ OŘECHY

*potrava
pro nervy*

MUDr. E. SCHNEIDER

Lidé si od pradávna všímali vnějších podobností jádra vlašského ořechu s tvarem lidského mozku. Usuzovali, že ořechy mají léčivou sílu pro mozek.

Dnešní poznatky ve výzkumu výživy nás přesvědčují o tom, že jsme dosud věnovali vlašským ořechům málo pozornosti. Dnes víme, že ořechy obsahují o 2,5 procenta více minerálních látek než ovoce a obsahem fosforu, síry a draslíku zaujímají první místo mezi potravinami. Zsvěcenému to napovídá, že svým vysokým přírodním obsahem fosforu působí ořechy blahodárně na nervovou soustavu a u duševně pracujících tvoří náhradu za spotřebovaný lecitin. Proto studenti rádi jedí ořechy, které by bez nadsázky měly patřit k hlavním složkám jejich potravy.

Jedí-li naše děti rády ořechy, jako veverky, jen jim to klidně dopřejme. Vždyť obsahují také velké množství železa, které je důležité pro funkci kostní dřeně a tím pro tvorbu krevního barviva. Chudokrevným dětem

jsou přímo lékem. Obsah síry v ořechách je důležitý pro zdravou látkovou výměnu a čisticí funkci jater.

Ořechy sice nemají vitamín C a jen málo vitamínu A, zato však obsahují hodně vitamínu B, F a biotinu.

Především musíme zdůraznit, že ořechy jsou bohaté na tuky a bílkoviny (14—18 %), a právě tím předčí ostatní rostlinné zdroje, ovšem s výjimkou sojových bobů. Ořechy tedy můžeme považovat za „vegetářské maso“. Srovnání výživné hodnoty vlašských ořechů s živočišnými bílkovinami svědčí jednoznačně o převaze ořechů. Půl kilogramu vlašských ořechů odpovídá 1,5 kg libové šunky, nebo 2 kg skopové kýty, nebo 2 kg libové hovězí pečeně, nebo 2 kg husté smetany, nebo 2,5 kg vajec, nebo 2,75 kilogramu telecího masa, nebo 3 kg drůbežího masa, nebo 4,75 kg mléka. Přitom musíme podotknout, že tato rostlinná bílkovina je plnohodnotná. Všechna semena bohatá na oleje (lískové ořechy, vlašské ořechy, mandle, burské ořechy, para-ořechy, kokoso-

vé ořechy atd.) se vyrovnají masu co do obsahu bílkovin.

Ořechům se dokonce dává přednost před masem, a to z následujících důvodů:

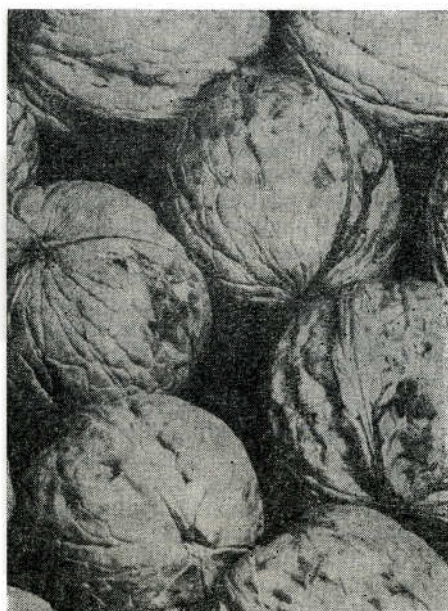
1. Neobsahují odpadní produkty látkové výměny (např. kyseliny močové, která je ve značném množství obsažena v masu).

2. Nepodléhají rozkladu, kterému nelze zabránit u čerstvého masa, než dojde ke spotřebiteli.

3. Je vyloučeno nebezpečí škodlivých bakterií, které se vyskytují u masa zvláště v teplém období.

4. Jsou prosty veškerých parazitů, jako jsou tasemnice a trichiny (svaľovce), kvůli nimž musíme maso pečlivě před použitím prohlížet.

5. Mohou se požívat syrové, zatímco maso se musí zpracovávat zpravidla vařením.

Sportovci již po mnohá desetiletí dávají přednost koncentrované stravě z ořechů a čerstvého ovoce. Ořechy se jedinečně hodí jako speciální strava pro sportovce, protože podporují obnovu energie organismu i regeneračních látek a jen nepatrně zatěžují zaživací orgány. Ořechy rovněž ne-

obsahují dráždivé a jedovaté látky, které jen zatěžují trávení a vyvolávají žízeň.

Potrava z ořechů a ovoce je vhodnou dietou při mnoha chorobách zvláště tam, kde má být strava chudá na chlór a purinové látky (purinové látky jsou především v mase, tvrdých

sýrech, kávě a čaji) tedy při nemocech ledvin, jater, krevního oběhu a dně.

Z uvedených poznatků vyplývá, že ořechy nejsou pamlskem, ale potravou výtečné chuti a zdrojem energie. Příroda do nich ukládá velkou sílu. Naučme se ji lépe využívat.

MY A NAŠE DĚTI

Tajemství TRVALE ŠTASTNÝCH MANŽELSTVÍ

Mladý muž žádá otce o ruku dcery. Otec rozhodně odmítá. Nápadník překvapením polkl naprázdno, ale pak si dodal odvahy a zeptal se:

„Proč si nemohu vaši dceru vzít, vždyť ji mám opravdu rád?“

„Tomu rád věřím,“ odpověděl otec.

„My si rozumíme.“

„I to předpokládám.“

„Proč bychom se tedy nemohli vzít?“

Zadumaný rodič váhavě odpověděl: „Moje dcera má hroznou povahu, kdo s ní bude jednou žít, určitě nebude šťastný.“

Mladík rozhodně namítal: „Vždyť přece věříme v Boží milost.“

Otec se chápavě pousmál: „Až vám bude tolik, co mně, pochopíte, že Boží milost trpělivě snáší lidi, které byste vy vedle sebe naprosto nesnesli.“

Problém manželství netkví v samotné instituci, ale v personálu. Není třeba měnit manželství jako zřízení, ale je třeba měnit lidi, jejich názory a postoje. Nešťastní manželé nemají odpor k samotnému manželství, ale k sobě navzájem. Úspěch manželství nezáleží jen na tom, zda najdeme toho pravého partnera, ale také na tom, zda dokážeme takovým partnerem sami být. Nejedna žena se domnívá, že by potřebovala jiného manžela, ale jen málokterá z nich si uvědomuje, že spíše manžel by potřeboval jinou ženu.

Mnohá manželství ztroskotala jen proto, že jeden z manželů od počátku tajně plánoval, že svého životního druhu časem změní, předělá, vychová. Většinou to dopadá špatně. Jestliže nasedneme do autobusu, který jede do Brna, pak je naivní plánovat, že se nám po odjezdu ze stanice podaří řidiče přesvědčit, aby s námi za-

jel třeba do Znojma. Podobně je tomu i v manželství.

Kdysi jsem četl několik moderních „blahoslavenství“ šťastného manželství. Zapamatoval jsem si pouze jedno: „Blahoslavení manželé, kteří se ze svého druhu snaží udělat spíše šťastného než dobrého člověka.“

Hlavní potíže spočívá v tom, že obvykle máme utkvělou představu, že ze svého partnera musíme vycepovat „dokonalého“ životního druhu. Přitom jsme nešťastní oba. Ověřil jsem si pravidlo, že jakmile začneme vytrvale obšťastňovat toho druhého, snadněji dosáhneme také jiných cílů.

Zatím jsme hovořili o rozumných zásadách mezilidských vztahů. Jistě, předně platí v jedinečném prostředí rodinných pout. Stejně základní principy ovšem platí také pro vztahy mezi lidmi obecně, mezi přáteli, lékaři a pacientem, vedoucím a jeho spolupracovníky atd. K velkému překvapení vždy znovu zjišťujeme, že problémy neleží někde mezi dvěma lidmi, ale v nich samotných. Změň sebe a zjistíš, že je to nejrychlejší a nejjistější metoda, jak změnit také životního partnera.

Proč se potýkáme se základními zásadami mezilidských vztahů, zatímco bychom už dávno měli být v kursu pro pokročilý? Manželskou poradnu navštívil pár po 19 letech společného života. Po delší rozmluvě jim pracovník poradny řekl: „Nemáte za sebou 19 let manželského života, vy jste devatenáctkrát opakovali první rok.“

Zásady šťastného manželství nejsou iluzorní. Kdybychom jim věnovali tolik zájmu a podnikavého úsilí jako jiným oblastem života, určitě bychom dosáhli alespoň uspokojivých výsledků.

TAKT A POROZUMĚNÍ

Takt a porozumění nejsou vlastnosti důležité jen na pracovišti, ale hlavně v rodině. Hrubé a bezohledné chování v nás nevyvolá příjemné a laskavé odpovědi. Takt — to je umění říkat vhodné věci, vhodným způsobem a ve vhodnou chvíli. Takt nezahrnuje pouze výběr slov, ale také tón hlasu, náladu a pohnutky. Porozumění — to je ochota vyslechnout a porozumět stanovisku druhé strany. Dohromady tvoří jedinečný lék na poraněná lidská srdce a zamezují vzniku krizí. Bez taktu a porozumění se manželství velmi snadno stává bojem bez pravidel, ve kterém jde pouze o to, co nejbolestněji ranit druhou stranu.

Proč bychom měli slepě popírat, že i my máme chyby a nedostatky? Nedostatky vykazují i ti nejideálnější jedinci. Ani manželství samo o sobě nás chyb nezabaví. Většinou jsme příliš netrpěliví a domníváme se, že manželství dá automaticky odpověď na problémy, které jsme dříve měli.

PŘÍZPUSOBENÍ SE

Mnoho mladých lidí ze zkušenosti zná, že po příchodu na internát to nějakou dobu trvá, než si člověk zvykne na nové spolubydlící. Každý houslista ví, že nemůže hrát jako virtuos, drží-li nástroj poprvé v rukou. V případě manželství to ovšem většina lidí očekává. Za svobodna jsme byli namnoze nešťastní, nevycházelo nám to ve škole, v zaměstnání, nerozuměli jsme si s rodiči, ale očekáváme, že manželství z nás okamžitě a zázračně udělá nejšťastnější lidi na světě. A pak jsme zklamáni.

PŘIJETÍ

Když přijmeme život i svého životního partnera takového, jaký je, pak jsme vykročili směrem k šťastnému domovu.

Mladá žena se po třech letech manželství svěřuje přítelkyni: „Po pravdě, Honza je ten nejnevychovanější, nejumíněnější, nejbezohlednější a nejtvrdohlavější člověk, jakého znám. Víš, kolik mě to stojí nervů, abych s ním alespoň trochu vyšla?“

Po chvíli ovšem dodala: „Je to zajímavé. Nikdy bych nevěřila, že bych mohla mít ráda muže, který mě tolik rozčiluje.“

TRPĚLIVOST

V každém manželství dochází pochopitelně k napětí a konfliktům. Někteří manželé tvrdí, že se nikdy nepohádali, většinou to ovšem znamená, že se hádají „na úrovni“. Jistý man-

žel prohlásil: „Za 30 let manželství jsme se nikdy nepohádali. Pouze jsme se občas vážně domlouvali, což mohli slyšet i obyvatelé sousedního domu.“

Lidově se říká: „Není kostelíčka, aby v něm nebylo kázáníčka.“ Každá rodina má svůj vlastní problém.

V předmanželské poradně se táže pracovník snoubenců: „Co máte vlastně společného?“

Dívka pohotově odpověděla: „Jen jedno, ani jeden z nás nemůže dlouho vystát toho druhého.“

John Milton, nešťastně ženatý básník, kdysi zaslechl, jak někdo přirovnává jeho manželku k růži. Stručně k tomu poznamenal: „Nevyznám se v květinách, ale je to možné, protože každý den cítím ty trny.“

Rád bych zdůraznil, že neexistují prospěšné hádky. Škoda, že pisatelé rad pro manželství do svých knih často zařazují kapitolu, jak úspěšně vést hádku. Nezdá se vám, že každá hádka pouze podkopává vzájemné vztahy a zkracuje jejich životnost?

Jistý muž před kazatelem sebevdomě prohlásil: „Moje manželka by mne nikdy neopustila.“

„Nebuďte si tím tolik jistý,“ odpověděl kazatel, který již dříve hovořil s nešťastnou manželkou.

Muž však trval na svém: „To nemůžu udělat, vždyť dobře ví, že bych bez ní byl naprosto neschopný.“

„Už jste jí to někdy řekl?“ pokračoval kazatel.

„Ne,“ připustil manžel, „nemám rád takové řeči.“

Kazatel mu radil, aby manželce koupil pěknou kytici a otevřeně jí řekl svůj názor na věc. Bezradně vyhlížející manžel namítal: „To mám teď ze sebe dělat dobrého, nosit domů kytiky? Vždyť budu vypadat jako hlupák.“ Přesto to udělal. Prolomil narůstající odcizení, oživil původní vzájemnou náklonnost.

UZNÁNÍ

Považuješ své manželství za zaručeně neotřesitelné? Nebo se snažíš drobnými pozornostmi a vhodnými slovy uznání chránit manželské pouto před rozkladem? Může mít tvůj životní druh jistotu, že žádný vnější úder nemůže otrástit loďkou vašeho manželství?

Kdosi prohlásil: „To nejdůležitější, co může otec udělat pro své děti, je, že bude milovat jejich matku.“ Jak snadno děti ztrácejí půdu pod nohama, vládně-li v rodině napětí. Děti mohou být šťastné jen tehdy, cítí-li jistotu a bezpečí doma.

UVĚDOMUJEŠ SI I V OKAMŽICÍCH sporu a napětí, že tvá manželka a děti jsou lidské bytosti? Chápeš, že potřebují mít pocit bezpečí a jistoty, že si jich někdo váží? Snažil ses pochopit, proč to potřebují? Tragédie rozkladu domova začíná, jakmile přestáváme chápat jeden druhého. Začíná to drobným zanedbáváním, drobnými nedorozuměními, malými projevy sobectví.

Kolik zla už napáchala hašteřivost — dáblská taktika psychologické války. Moudrý muž před staletími prohlásil: „Kapání ustavičné v čas přívalu, a žena svárlivá rovní jsou sobě“ (Př. 27,15). Současný odborník to vyjádřil slovy: „Většinu nemocí vyvolaných psychickými stavy působí soustavné „kapání“ nepřijemných pocitů, každodenních obav, strachu, znechucování a tužeb. Kdo z nás je schopen dlouhodobě snášet „kapání vody na hlavu“, zvláště působí-li je někdo blízký?“

KOMUNIKACE

Jak můžeme překonávat odcizení? Jak můžeme překlenout vzniklou propast? Komunikací. Vzájemný pohovor — to je základní kámen trvalého manželského svazku. Naučme se být ochotni k dialogu za všech okolností. Mnohá nedorozumění by se dala vyřešit během několika málo minut, kdyby si manželé dokázali o věci v klidu pohovořit. Nic tak důkladně nenahodlává manželská pouta, jako odcizování v „tiché domácnosti“. Jedna manželka to vyjádřila přirovnáním: „Víš, jak se cítím? Jako když vytočím telefonní číslo, telefon vyzvání, ale nikdo na druhé straně nezvedá sluchátko.“

Celý náš život je vlastně dobou komunikování. Nebylo by moudré lépe se naučit tomuto umění? Srdcem manželství je dialog. Přerušení komunikace je hlavní příčinou problémů v mezilidských vztazích.

Nakonec není možné žít vedle sebe a nemluvit. Jestliže nepoužíváme slova, začne promlouvat naše mlčení. Mlčení se může stát stejně dobře příčinou nedorozumění jako slova.

VYZNÁNÍ

„Mám tě rád“ — jak těžko se to někdy vyslovuje. Ale jak je důležité, abychom to dokázali vyslovit i v situaci nedorozumění a napětí. Naučme se dodávat ještě několik dalších a těžších slov: „Mýlil jsem se, odpusť.“ V mnoha případech je to jediný lék

na nesnadnou situaci. Nemusí nás proto ani překvapovat výrok apoštola Jakuba: „Vyznávejte hříchy jeden druhému a modlete se jeden za druhého, abyste byli uzdraveni“ (Jak 5,16).

Možná se ptáš: „Co má vyznání společného s uzdravením?“ Mnohé. Přesvědčili jsme se, že strach, hněv, rozmrzelost a zahořklost nejsou pouze příčinami rozvodů, ale že doslovně otravují náš organismus. Cesta k rozvodovému soudu může být také cestou do nemocnice. Člověk není stvořen k tomu, aby nenáviděl. Bůh nás stvořil k šťastnému životu.

Před několika lety jsem viděl nádherný zahraniční katalog firmy dodávající podlahové krytiny. Se zájmem jsem prohlížel krásné barvy, módní vzory... Na několika stránkách se opakovalo tučně tištěné heslo: „Nechte si položit nové linoleum, a budete mít šťastný domov!“ Musel jsem o tom přemýšlet. Jak často jsem se naivně domníval, že je to pravda, že rodinné problémy může vyřešit „nové linoleum“. Když jsou doma hádky a křik — kupte si nové linoleum. Když jsou děti neuměřené a neposlušné, když nám situace přerůstá přes hlavu — kupte si nové linoleum. Ne. Nové linoleum, nový koberec, mrazák, auto, nový lepší byt, pěkná vilka — to nejsou záruky šťastného manželství. Problémy vztahu neřeší nové věci kolem nás.

Mnozí manželé se snaží nahrazovat slova věcmi, romantiku odpovědností, lásku tolerancí — a doufají, že na to ti druzí nepřijdou. Jak je to s tvým domovem? Je to opravdu přístav štěstí? Ptají se tví známí, v čem spočívá tajemství vašeho pěkného vztahu? A co tvé děti, budou si z domova odnášet vzor pro vlastní rodinu?

Jestliže tvá rodina není taková, jaká by měla být, měj dostatek odvahy a začni se zabývat „personálem“. Začni u sebe. Buď takovým partnerem, jakým máš být a sleduj, jak se všichni ve tvé rodině začne zlepšovat.

G. V.

K pětistému výročí reformátorova narození

Martin Luther

O KŘESŤANSKÉ SVOBODĚ

Prvním literárním dílem, které M. Luther napsal s plným chápáním zvěsti o ospravedlnění z víry, byl výklad Žalmů z roku 1519. Následujícího roku pak z Lutherova pera vzešla další tři významná díla, v nichž je v podstatě obsaženo jádro celé jeho reformační teologie. Mezi nimi zvlášť vyniká spis O KŘESŤANSKÉ SVOBODĚ, knížka „velmi utěšená a spanilá“, jak se už roku 1521 vyjádřil její český překladatel, „kteráž ne černidlem,

ale zlatými literami vytištění jest hodna.“ Skutečně, nebylo napsáno mnoho tak vroucích, hlubokých a opravdových knih, jako je tato.

Hned v úvodu autor uvádí dva paradoxní výroky, jimiž ohlašuje téma i rozvržení svého díla:

„Člověk jakožto křesťan je naprosto svobodný pán všeho a není poddán nikomu.“

„Člověk jakožto křesťan je povinnostmi docela spoutaný služebník všeho a je poddán všem.“

KŘESŤAN SVOBODNÝM PÁNEM

V první části se reformátor zabývá otázkou, jak vzniká křesťanova spravedlnost a svoboda. Zdůrazňuje, že „vnější věci“, jako je hojnost nebo naopak asketické odříkání, svoboda či vězení, stejně jako formální náboženské úkony, nemohou křesťanu prospět. Ke křesťanovu životu, spravedlnosti a svobodě je třeba jen jedné věci: „Jest to Boží slovo, evangelium Kristovo...“, zvěst o vtělení Božího Syna, jeho utrpení, vzkříšení a oslavení, kterou přijímáme vírou.

V čem spočívá moc víry? Autor objasňuje, že vírou získáme to, co bychom vlastním úsilím nikdy nedokázali. Celé Písmo, říká Luther, se dělí na dvě části: na prikázání a na zaslíbení. Člověk se snaží naplnit Boží zákon, chce zachovat všechna prikázání, ale brzy zjišťuje, že toho není schopen. Poznává, že stále je v něm vše naprosto provinilé a hříšné a hodné odsouzení, jak to potvrzuje také apoštol Pavel: „Všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy“ (Řím 3,23).

A právě v té chvíli, kdy je člověk zklamán a pokořen, přichází ke slovu druhá část Písma, Boží sliby. Promlouvají: Chceš naplnit zákon? Věř v Ježíše Krista, v něm ti Bůh slibuje milost, spravedlnost, pokoj a svobodu. Uvěříš-li, budeš mít všechno, ale jestli neuvěříš, nebudeš mít nic. Co nemůžeš dokázat svými „skutky zákona“, snadno a bez meškání naplníš vírou. „A tak dávají zaslíbení Boží, co jeho prikázání vyžadují, a naplňují, co zákon rozkazuje...“

Luther vymýšlel různé příklady a podobenství, aby osvětlil, co znamená milost a víra. Zde vypráví o svatbě duše s Kristem. Kristus, plný milosti, života a spasení, přijímá za svoji nevěstu duši, která je plná hříchů, smrti a odsouzení. Pro snubní prsten, totiž pro víru bere na sebe chudobu a ponížení své nevěsty, zatímco ji vykupuje ze všech jejích nedostatků a ozdobuje ji svými okrasami.

Luther znovu a znovu zdůrazňuje, že člověk ke své záchraně nepotřebuje nic než víru. Kdyby totiž mohl být ospravedlněn jinak, třeba svými skutky, nepotřeboval by už Krista, a tak ani víru. Pán Ježíš by se obětoval úplně zbytečně.

KŘESŤAN SPOUTANÝM SLUŽEBNÍKEM

V druhé části svého spisu Luther odpovídá na námitky: Dobře, budeme zahálet a nic nebudeme dělat, neboť se spokojíme vírou. „Má odpověď“, volá reformátor, „jest: Ne, ne.“ Měli byste pravdu v tom případě, „kdybychom byli lidmi naprosto a dokonale vnitřními a duchovními.“ To se ale nestane dříve než „v den nejposlednější, při vzkříšení z mrtvých.“ Dokud však žijeme v pozemském těle, vykazujeme jen skrovné začátky toho, co teprve v budoucím životě bude dokonáno. Zatím máme pouze „prvo-

tiny Ducha“ (Řím 8, 23).

Nic nemusíme slevit z toho, co bylo řečeno v první části: Člověk je „skrže vírou vrchovatou měrou ospravedlněn a má opravdu vše, co mít má...“ Pokud ale žije na této zemi, musí zápasit se sklony ke zlému tak, jak to vyjadřuje apoštol Pavel: Ve své nejvnitřnější bytosti s radostí souhlasím se zákonem Božím; když však mám jednat, pozoruji, že jiný zákon vede boj proti zákonu, kterému se podřizuje má mysl, a činí mě zajatcem zákona hříchu, kterému se podřizují mé údy“ (Řím 7,22.23). „A zde,“ v zápase s vlastními hříšnými sklony, „již začínají skutky...“, poznamenává Luther.

Jestliže, jak jsme si už nejednou řekli, věřící člověk nepotřebuje skutky k získání své spravedlnosti a spásy, může je všechny zaměřit na pomoc a prospěch lidí, s nimiž se setkává. Sám „nasyčen plností a bohatstvím své víry, ...s radostí a láskou podstupuje práci onoho nejsvobodnějšího otroctví, kterým slouží bližnímu zadarmo a ochotně.“

Naše služba má být projevem vděčnosti za to, co jsme dostali od Boha. Jestliže totiž skutečně známe „ty převeliké a vzácné věci“, které nám Pán Bůh dal, „rozlévá se skrže Ducha v našich srdcích láska, která činí z nás svobodné, veselé, všemohoucí pracovníky, dává nám vítězství nade všemi těžkostmi, činí z nás otroky všech a přece zůstáváme nade vším pány. Kdo však neznají, co jim Kristus daroval, těm se Kristus nadarmo narodil.“

Vidíme tedy, že „skutky nesmějí být činěny s tím úmyslem, aby se jimi někdo ospravedlnil před Bohem; tohoto nesprávného úmyslu víra nestrpí, neboť jen ona je naší spravedlností před Bohem.“ Křesťan má činit skutky z dobrovolné lásky k Bohu a má hledět jen na to, aby se Bohu líbil a ve všem jej co nejlépe poslouchal.

VAROVÁNÍ PŘED ZNEUŽITÍM KŘESŤANSKÉ SVOBODY

Ačkoli dr. Martin Luther skončil svůj výklad, cítí nutnost přidat ještě

několik poznámek. Uvědomuje si totiž, že je „velmi mnoho takových, kteří slyšíce o této svobodě víry, rychle ji zneužijí v tom domnění, že je jim již všechno dovoleno a nechtějí činit dojem svobodných křesťanů ničím jiným, než že pohrdají zevními řády, zákony.“

Už dříve Luther ujišťoval čtenáře: „Spravedlnost nezáleží ve skutcích, ačkoli beze skutků být nemůžeme ani nemáme jako se nemůžeme obejít bez pokrmu, nápoje a vši vnější pomoci pro toto smrtelné tělo.“

Stejně jako „ohnivé a nevzdělané mládí“ musíme usměrňovat a vychovávat, „aby se drželo v mezích a bylo zachováno“, tak se křesťan neobejde bez „zevních řádů a beze skutků“. Při stavbě domu je nutné postavit lešení a vykonat další přípravné práce, ale ty nejsou smyslem a cílem všeho snažení. Jsou sice důležité, bez nich bychom stavbu nepostavili, ale po ukončení stavby se odstraní. Nikoho ani nenapadne, že jsou tou pravou stavbou, která má zůstat. Z tohoto příkladu vyplývá, uzavírá Luther, že „nezamítáme zevních řádů ani skutků, ba velmi o ně stojíme, avšak zamítáme klamně domnění o skutcích, aby si nikdo nemyslel, že to je pravá spravedlnost...“

* * *

Prošli jsme jedním z nejvýznamnějších reformačních spisů, Lutherovou knížkou O KŘESŤANSKÉ SVOBODĚ. Přestože vznikla bezmála před půl tisíciletím, dosud si zaslouží naší pozornost. Snad nikomu jinému jako Lutherovi se nepodařilo tak srozumitelně a přesvědčivě vystihnout jádro evangelia, jímž je učení o ospravedlnění z víry, a současně vyložit, jaké místo mají v životě křesťana „skutky“. To jsou dodnes živé otázky, které si každý křesťan musí vyřešit.

Jestli vás Lutherovy myšlenky, které jsme vám zprostředkovali, naplnily radostí z osvobozující zvěsti evangelia a současně jste se rozhodli svoji vděčnost a svobodu projevat v ochotné a obětavé službě, pak tento článek splnil svůj účel.

MILAN HLOUCH

REFORMÁTOR Z BOŽEJ MILOSTI

Přásto rokov nás delí od narodenia dr. Martina Luthera — 10. novembra 1483 — muža výrazne prečnievajúceho z radu tých, čo vo vtedajšej cirkvi zápasili o očistu učenia a reformu života podľa zásad vypočutých z Božieho slova. V priebehu tohto jubilejného roku už mnohí podrobne a dôkladne napísali či povedali, kto dr. Martin Luther bol, čo robil a aký je jeho odkaz dnešku i do budúcnosti. Reformátorovým skromným práním síce bolo „ticho zmiznúť z očí“, aby „ľudia nevideli nikoho iného než Pána Ježiša“, aby „sa nestali žiakmi Lutherovými, ale Kristovými“, no biblic-

ky motivovaná spomienka (Žid 13,7) na muža mocne zvestujúceho Slovo Božie chce byť skôr výrazom vďačnosti Bohu než oslavou človeka.

Čím viac sa o Martinovi Lutherovi dozvedáme od neho samého i od iných, tým je nám zrejmejšie, že tento „najväčší priekopník nemeckej a svetovej reformácie nepatrí len jednej cirkevnej konfesii“ (J. L. Hromádka). Ak sa teda ako adventisti hlásime k dedičstvu reformácie všeobecne a k Božiemu dielu skrže M. Luthera zvlášť, potom vo vedomí trvalej vďačnosti za zápas, ktorý bol pred nami úspešne prebojovaný aj za nás,

zápas o zvrchovanú autoritu Písma v otázkach učenia, viery a života. Veď Lutherov odvrátil od tradície a príklon k Písmu a neskôr jeho preklad bol výrazom presvedčenia, že Božie slovo patrí všetkým ľuďom, keďže jeho spásny obsah je nevyčerpatelným zdrojom sily pre život viery, pričom najspoľahlivejším vykladateľom si je Písmo samo.

Odvtedy, čo sa protestantizmus takto „narodil s Písmom v ruke“, mnohé sa zmenilo. Aj keď dnes Biblia, podľa mienky podaktorých, prežíva paradox najrozšírenejšej a pritom najnepochopenejšej knihy sveta, vernosť jej spásnemu obsahu zostáva pre dnešok i pre budúcnosť skúšobným kameňom „cirkvi Písmom reformovanej a stále sa reformujúcej“.

Pri čítaní Lutherových spisov cítime, ako svojim stálym zdôrazňovaním esenciálnych aspektov Božieho diela v záujme spásy človeka — „jedine z milosti“, „jedine Kristus“ a „jedine vierou“ — zvestuje skúsenostne preverenú a pre všetkých ľudí platnú sumu Božieho slova: „Lebo tak Boh miloval svet, že svojho jednorodného Syna dal, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v neho“ (Ján 3,16). Ako Lutherovi kedysi blesk ukázal cestu do kláštora, kde sa asketicky márne snažil nájsť „milostivého Boha“, tak mu neskôr cestu k istote spasenia osvietil záblesk zvesti o Božej zľutovnej láske: „Spravodlivý bude žiť z viery“ (Rím 1,17). Toto nové pochopenie daru Božej milosti ako predpokladu ospravedlnenia a spásy človeka znamenalo reformáčný prelom.

Luther poznal, že spásna moc Božej milosti sa najvýraznejšie dokonáva v zástupnej bezmocnosti Syna Božieho na kríži. Pri pohľade na Ježišov kríž, ako jediný prostriedok Božieho omilostenia hriešnikov, pochopil, že evanjelium berie zákon vážne. V kríži poznáva stred plánu spasenia a súčasne jediný spôsob, ako nájsť „milostivého Boha“. „Nieto spasenia v nikom inom...“ (Sk 4,12). Preto za vrcholný článok kresťanskej viery pokladá Krista. „Ak sa nám tento článok stratí, potom už nebudeme kresťanmi.“ Každému kazateľovi radí kázať len „múdrost kríža“.

Dar milosti ponúknutý zvestovaním „múdrosti kríža“ možno prijať len vierou. Jej pôvodcom i dokonávateľom je Boh v Kristovi. On ju robí tým, čím byť má. Viera je predovšetkým srdečná dôvera a spoľahnutie sa na Boží milostivý čin na Golgote v záujme hriešnika, z čoho potom vyplýva aj poslušná ochota žiť z každého slova vychádzajúceho z úst Božích. „Koľko veríš, toľko máš.“

Keďže článok o ospravedlnení jedine vierou bol pre Luthera kľúčom christocentrického chápania ďalších významných právd Písma, veľmi mu záležalo, aby cirkev tento článok neustratila, lebo „bez neho je svet pustý a temný a možný je každý blud“.

Martin Luther býva prudko kritizovaný, že pre problematiku vieroučnú prehliadal páliivé otázky sociálno-praktické, takže nakoniec sa mu pričíta zrada sociálnych záujmov širokých vrstiev, hlásiacich sa o praktické uplatnenie príkazov evanjelia. Zdá sa, že preakcentovanie pasívneho charakteru ospravedlnenia Lutherovi bránilo dospieť k vyváženému pochopeniu významu imperatívu Božieho zákona, aby obrátený človek nielen vo veciach spásy, ale ani v praktickom živote nezostával „drúkom a kameňom“. Reformátor sa snáď až príliš spoliehal na to, že indikatív evanjelia, ktorý človeka oslobodzuje pre ochotnú, radostnú službu Bohu, pomáha mu srdečnejšie slúžiť aj ľuďom. Veď stálym pokáním prebúdzané svedomie nedovoľuje, aby človek žil lenivo, lakome, korisťnícky, povyšovačne na úkor iných. Nadto spoločenstvo omilostených hriešnikov — Kristova cirkev — má predsa pod stálym vplyvom Ducha Svätého dbať o to, aby vo svete bolo čím ďalej tým menej biedy nielen duchovnej, ale aj hmotnej.

G. W. Forell vidí Lutherovu sociálnu etiku v súvisi s jeho teologickou metódou, základnými etickými normami a praktickým chápaním štruktúry sveta na eschatologickom pozadí celého života. Bez týchto aspektov reformátorovho myslenia sa mu jeho výroky javia ako bezvýznamné a protirečivé. Vraví: „Na pozadí všetkých jeho výrokov je pevná viera v skorý príchod dňa Ježiša Krista... Luther bol pevne presvedčený, že žijeme vo svete odsúdenom na zánik.“

Pri vďačnom pohliadnutí sa za dielom „reformátora z Božej milosti“ nám nijako nemusí prekážať rozpornosť mienok o tom, v čom pravdu mal a v čom sa tragicky mýlil, kde uspel a kam nedospel, či jeho dielo sa má volať reformáciou, protestantskou revoltou či revolúciou, a najmänej to, či požíval lásku jedných už zaživa a u druhých neprestával byť v nenávisti ani po smrti. Patríme k tým, čo v reformačnom úsilí a zápase Martina Luthera vidia časť odvekého sporu vekov medzi Kristom a satanom, pravdou a bludom, svetlom a tmou. Je to zápas o česť a slávu samému Bohu, o skorý príchod Božieho kráľovstva a jeho spravodlivosti, o Božiu vôľu na zemi, ako je v nebi, o nastolenie trvalého pokoja, ktorému podľa Božích zaslúbení nebude konca.

Takýto pohľad nijako nebráni novému objasňovaniu motívov a celej dynamiky obnovených snáh späťých v dejinách s tým či oným menom. Sledovanie zápasu o „vieru raz danú svätým“ nám pomáha lepšie chápať nielen reformačnú kontinuitu v minulosti, ale dôkladnejšie rozumeť aj prítomnej, reformačne motivovanej existencii. „Tí, ktorí mnohých privádzajú k spravodlivosti, budú ako hviezdy na večné veky“ (Dan 12,3).

A. ŠTEFANEK

Wittenberská JITŘENKA

Do rušného života Martina Luthera vstoupila neočakávaně žena, která mu z počátku nadělala značně starostí, aby posléze mu byla vším, čím jen může být od Boha darovaná manželka. Stala se mu důstojnou partnerkou v jeho odvážném boji, protějškem, v němž jeho nemocné srdce nacházelo porozumění, stala se rozvěřenou náručí reformační rodině, kterou živila, ošetřovala i posílala do světa, stala se mu zviditelněním slov o ženě cennější nad perly. Téměř o šestnáct let mladší byla mu mnohdy křídly ve chvílích jeho skleslosti, rozčesem vycházejícího slunce v dobách zklamání a praktickou korekturou jeho romantického mužství.

Katharina von Bora, jeho milovaná Käthe, byla dcerou rytíře Hanse von Bora z Lippendorfu, na jehož venkovské tvrzi se narodila roku 1499. Když jí zemřela matka a otec se znovu oženil, dostala se ve svých devíti letech do cisterciáckého kláštera v Nimbschen. Duchovně byla velmi vnímavá, dobře se učila a se zvláštní zálibou i nevšední píli se věnovala latinskému jazyku, v němž získala takovou dokonalost, že se mohla později účastnit učených debat, které vedl její manžel se svými přáteli.

V té době se Německem šířily myšlenky dr. Martina Luthera jako hromobití. Nalezly si cestu i za zdi ženského kláštera, kde žila Kateřina. Spolu s osmi dalšími řeholnicemi se rozhodla odejít z kláštera. Luther jim vyjednal službu v rodinách zámož-

Kateřina Lutherová, jak ji namaloval Lucas Cranach st.

ných měšťanů, kteří se přidali na stranu reformace. Kateřina se dostala do rodiny Filipa Reichenbacha, kde tvrdě pracovala jako služebná.

Její ušlechtilý charakter, vytříbený kázní, prací, sebezapřením a utrpením, zdobený čistou, oddanou láskou a korunovaný tichým hrdinstvím, si získal Lutherovo srdce. Poznal, že Katharina von Bora je mu darem nebes.

Svatba byla prostá. Domovem se jim stal klášter na břehu Labe. Když mniši před časem klášter opustili, zanechali ho v ubohém stavu. Kateřina z neutěšeného stavení vytvářela domov radosti, útěchy a lásky. Od rána byl slyšet její zvonivý hlas ke cti mocného Stvořitele. Vstávala, když ještě hvězdy se trpytily na obloze. Jednou, když její manžel brzy vstal a svoji manželku s obdivem pozoroval, dal jí jméno své lásky wittenbergská jitřenka.

Děti nedaly na sebe dlouho čekat. Nejprve se narodil Jan, pak Alžběta, která po roce zemřela, Magdalena a Martin. Nakonec se narodil Pavel a Margaretka. Luther měl děti rád. Pohlížel na ně s velkou vážností.

Za vedení nové hospodyně se stal z kláštera brzy internacionální domov. Dveře se otevřely všem nemocným, chudým a utištěným. Käthe přijala i člověka s nakažlivou chorobou, i když byly ohroženy její tři děti.

Když bylo po práci, zasedl si Luther rád za stůl s rodinou i se studenty. „Co je nového, prelátí?“, a rozvinul řeč, ke které se postupně přidali další. Tak časem vznikly jeho známé „Řeči u stolu“. I mezi dnem přišel, měl-li čas a náladu, jednou s flétnou, jindy s loutnou — „paní muzika přišla“ — a hrálo se a zpívalo se. Skládal rád písničky pro děti a rád jim je předzpěvoval. Hudbu měl moc rád.

Nadešel chmurný rok 1527. Wittenberg obestřela morová rána. Lidé podléhají nepopsatelnému zmatku, prchají z města. Univerzita se spěšně stěhuje do Jeny. Všichni studenti i učitelé odcházejí, jen Luther s rodinou zůstává. Těší a dodává odvalu těm, kteří setrvali. V těch dnech se klášter stává místem záchrany. Ke všemu na Luthera padly jeho staré bolesti. Tak celé břímě starostí leželo na Käthe, která za měsíc čekala další dítě. Byla jediná, která neztratila hlavu. Tíse a v síle víry ve Všemohoucího ošetřovala muže, děti, hosty a vyměňovala obvazy.

Po práci ráda sedala vedle „svého doktora“, kterému vždy vykala a nechala se učit. Jednou jí nešlo do hlavy, že by byla Boží vůle, aby Abraham obětoval Izáka. „Což nevíš“, učí ji laskavě, „že Bůh obětoval sám svého jediného Syna k smrti kvůli nám? Pomysli jen, co On dává!“ Käthe čte v jeho očích všechnu tu víru, naději i stopy zápasů i zkoušek.

Nadešla chvíle, kdy se Luther odebral na hrad Marburg, kde se měl

setkat se švýcarským reformátorem Zwinglim, aby porovnali svá stanoviska k Večeři Páně. Luther píše své ženě dlouhý dopis, ve kterém jí theologicky vysvětluje Zwingliho učení. Ona mu rozuměla.

Roku 1530 svolává císař sněm do Augsburgu. Melanchton pilně pracuje na Vyznání víry. I Luther se do Augsburgu vypravuje, nevěda, co ho čeká. Stísněně se loučí: „Käthe, Käthe, Bůh s tebou!“ Když sněm v Augsburgu skončil, všichni se obávali budoucnosti. Přesto, že to bylo nebezpečně, vrací se Luther z Koburgu domů.

Čas spěchá a oba manželé nesou na sobě stopy rušných let. Paní Käthe je statná, silná paní, matka početné rodiny vlastní i rodiny reformace. Luther trpí vleklými neduhy. V roce 1537, když se účastnil porad při formování schmalkaldského obranného svazu, byl přepaden takovými bolestmi, že myslel, že zemře. V slzách a obavách myslí na svoji Käthe. Dělá si představy o jejím budoucím osudu jako osamocené matky, a proto se obrací na kurfirsta. Ten mu slavnostně slibuje, že se o ženu i děti postará. Na cestě domů se mu ulevilo, a proto posílá Melanchtonovi zprávu, že je vše v pořádku.

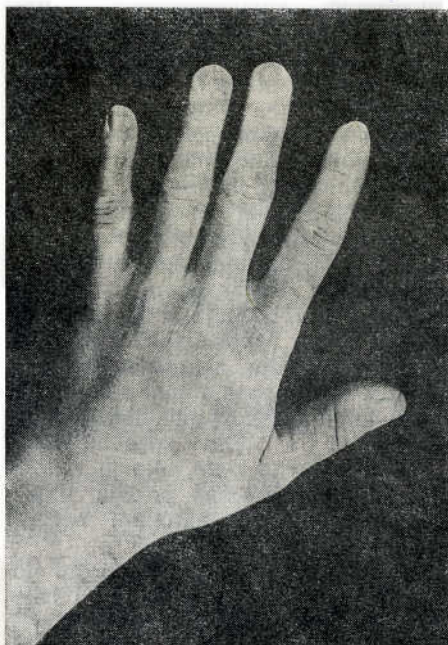
Blíží se čas rozloučení věrných srdcí. Reformátor se rozhodl rozřešit majetkový spor bratří Mansfeldů. Käthe ho vyprovází neblahým tušením. Luther to věděl, a proto ji z cesty pozvuzoval potěšujícími dopisy. Záměr

se mu zdařil, ale na zpáteční cestě se mu udělalo nevolno. Téhož dne píše své ženě: „Vyčkáme, co činiti bude Bůh.“ A podpis je jeho posledním vyznáním lásky: „Martin Luther, tvůj starý miláček.“ Raně srdeční mrtvicí 18. 2. 1546 po půlnoci zemřel.

Käthe zůstala sama. Začíná se tragika ženy velkého reformátora. Zápasi o uhájení vlastního bytí a živobytí celé rodiny. K tomu měla trápení s nejstarším synem Janem, který nezdale studoval.

Když se císař rozhodl zničit evangeliky, stal se Wittenberg pevností. Předměstí byla spálena, studenti uprchli a univerzita se přestěhovala do Magdeburku. I ona s rodinou se vydala na strastiplnou cestu v bídě, hoří a slzách. Po vítězství evangelického kurfirsta Johanna Friedricha se Käthe nakrátko vrací domů. Dne 24. 4. 1547 je kurfirst poražen, zajat, a Käthe prchá do Braunschweigu, kde tráví dva neklidné měsíce. A opět se vrací domů do Wittenbergu. Vracejí se i studenti a zdá se, že život půjde klidně dál. Ale zase je tu mor, ta hrozná metla, a univerzita se stěhuje do Torgau. Käthe s dětmi jede tímž směrem. Na voze je Pavel a Margaretka. Tu se koně lekli, splášili a Käthe vyskakující z vozu se těžce zranila. Dva měsíce ošetřována dcerou Margaretou, zápasí mezi životem a smrtí, až posléze 20. 12. 1552 umírá. Tak končí na této zemi hrdinný život manželky německého reformátora Martina Luthera.

J. BAUER

KDO JE NEJDŮLEŽITĚJŠÍ?

Chlapci a děvčata, tentokrát vám chci vyprávět o pěti kamarádech, které všichni dobře znáte — o pěti prstech na jedné ruce. Jednoho dne, když zrovna neměli co dělat, začali si spolu povídat. Po chvíli jeden z nich (už ani nevím, kdo to byl) přišel na zaji-

PRO NEJMENŠÍ ČTENÁŘE

mavou otázku: „Kamarádi, kdo z nás je vlastně nejdůležitější?“

Tato otázka působila, jako když mezi ně padne bomba. Každý z nich byl přesvědčen, že právě on je ten nejdůležitější prst z celé ruky a snažil se o tom přesvědčit ostatní.

„Já se domnívám,“ začal rozvážně palec, „že odpověď je úplně jasná. Jen uvažujte, kamarádi: když chce člověk uchopit do ruky nějakou věc, všechny čtyři prsty ji drží z jedné strany, jen já sám ji podpírám z druhé. Nikdo z nás není tak důležitý jako já.“

„No, no, jen se moc nevytahuj!“ zvolal nazlobeně ukazováček. „Jen si vzpomeňte, jak nás nedávno potkal cizinec a ptal se na cestu k nádraží. Kdo mu ukázal cestu? Já. Když chce člověk něco ukázat, vždycky si na pomoc zavolá mě, nikoho jiného. A, a, a,“ zajíkal se ukazováček snahou přesvědčit o své pravdě všechny své kamarády, „a řekněte mi, kdo z nás je vždycky při tom, když maminka napomíná děti? Jsem to zase jenom já. Maminka vždycky zvedne ukazováček a řekne: ty, ty, ty.“

„Už mám dost těch hloupých řečí,“ zabručel prostředníček. Všichni překvapeně zvedli hlavy a v duchu si říkali: „Co ten nám chce říct? Vždyť se každé práci vyhne a jen se vždycky za nás schovává.“ „Doufám, že mi nikdo nechce odporovat, že nejdůležitější je ten, kdo je největší a nejsilnější,“ pokračoval prostředníček. „Myslím, že nemá význam o této věci dál diskutovat. Nejdůležitější jsem prostě já.“

Trapné ticho, které po prostředníčkově silácké řeči nastalo, nesměle přerušil prsteníček. „Netroufám si samozřejmě prostředníčkovi odporovat,“ začal jemným hlasem, „přesto bych chtěl, abyste se nad něčím zamysleli. Jistě mi všichni dáte za pravdu, že

manželství je ta nejkrásnější a také nejvýznamnější událost v lidském životě.“ Kamarádi rozpačitě přikýkli, zvědaví, kam prsteníček míří. „No a řekněte mi, na který prst dva mladí lidé navléknou snubní prsteny, symboly lásky a věrnosti? Přece na prsteníček. A je-li manželský svazek tak významný, pak prsteníček je nejdůležitější ze všech prstů.“

Čtyři kamarádi, palec, ukazováček, prostředníček i malíček zůstali chvíli zaraženi mlčet. Nevěděli, co by měli prsteníčkovi odpovědět. Ale dříve než se zmohli na nějakou odpověď, ozval se svým tenkým hláskem malíček. „Kamarádi moji,“ pískl. Když ho ostatní prsty uslyšely, daly se do veselého smíchu. „Co ty nám chceš říct, špunte? Snad také nechceš tvrdit, že jsi z nás nejdůležitější?“ „Kamarádi moji,“ nedal se malíček zastráhat, „já bych vám chtěl jenom připomenout, že já, i když jsem nejmenší, vás všechny chráním. Řekněte mi, kdo schytá největší náraz, když například člověk uhoří

pěsti do stolu? Nechci se s vámi hádat, ale mám za to, že nejdůležitější jsem asi já.“

Ještě dlouho se všech pět kamarádů přelo o to, kdo z nich je nejdůležitější. Ale já se teď zeptám vás, děti. Co myslíte, kdo z nich měl pravdu? Určitě jste teď správně odpověděly, že nejdůležitější jsou všechny prsty. Každý z nich je pro člověka důležitý. V bibli čteme:

„Jako máme v jednom těle mnoho údů... tak je tomu i s námi: všichni jako celek jsme jen jedno tělo v Kristu, k sobě navzájem však jako údy.“
(Řím 12,4,5)

Naše tělo se skládá z rozmanitých částí a orgánů. Jeden je menší a druhý větší, jeden je vidět a druhý je ukrytý uvnitř těla, a přece všechny jsou pro nás stejně důležité. Tak je tomu i v rodině a ve sboru. I tam jsou různí lidé. Jeden je ještě malý, druhý už dospělý. Jeden má vysoké vzdělání, druhý se vyučil nějakému řemeslu. Jeden umí pěk-

ně zpívat, jiný přednášet, hrát na klavír nebo na housle a další zase umí spravit ústřední topení nebo vodovodní kohoutek. Kdo z nich, děti, je důležitý? Správně odpoví ten, kdo řekne: všichni jsou důležití.

Učedníci Pána Ježíše několikrát mezi sebou vedli spor o to, kdo z nich je největší. A víte, co jim Pán Ježíš při jedné takové příležitosti odpověděl? Rekl:

„Kdo by chtěl být mezi vámi veliký, ať je vašim služebníkem... Tak jako Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil...“

(Marek 10, 43-45)

Skutečná velikost učedníků Pána Ježíše se i dnes pozná podle toho, že jsou ochotni všechny své schopnosti použít pro službu druhým lidem. Děti, chcete, aby vás Pán Bůh považoval za důležitý? Pak se nikdy nebojte pomoci tam, kde je to potřeba — ať už doma nebo ve sboru.

ze světa i z domova

ŽENY V DUCHOVENSKE SLUŽBĚ PRVNÍCH KŘESŤANŮ?

V mnoha církevních kruzích dnes probíhá diskuse o roli žen v životě křesťanské církve a o možnosti jejich zapojení při vedení bohoslužeb a v organizaci církve vůbec. Pozoruhodným příspěvkem k této diskusi jsou archeologické nálezy z počátku křesťanské doby.

Archeologická bádání podávají zajímavé doklady o působení žen v církvi. Různé obrazy a nápisy z nejstarších křesťanských dob dokazují, že ženy vykonávaly nejen funkci vedoucích ve svých sborech, ale že byly povolávány dokonce do funkcí v církevní správě. Pozdější církevní tradice nedokáže ospravedlnit názor, podle kterého úřady v církvi patří jen mužům. Tyto teze potvrzuje americká archeoložka Dorothy Irwinová, která při bádání v katakombách objevila na různých nástěnných kresbách a z obsahu různých nápisů potvrzení duchovenské funkce žen v církvi. Z obrazových důkazů je to především freska, jež znázorňuje sedm žen, které udělují večeři Páně. V jiné části katakomb je na zdi nakreslený výjev, na kterém biskup vysvěcuje ženu.

TRVALÝ RŮST KŘESŤANSTVÍ V AFRICE

Podle zpráv Celoafričské křesťanské konference žije dne na území Afriky na 203 miliónů křesťanů. Jak ukazují statistiky, křesťanství v Africe trvale vzrůstá. Afričských křesťanů přibývá ročně v průměru o 4 %. V některých zemích Afriky

je zaznamenán přírůstek až o 10 %. Zatímco před deseti lety v 59 afrických zemích a teritoriích bylo 143 miliónů křesťanů, dnes je jich o 60 miliónů více.

POČET OBYVATEL

světa stoupl v sedmdesátých letech o 700 miliónů a v příštím desetiletí poroste ještě rychlejším tempem. Oznámil to americký úřad pro poulaci. Svět má nyní 4,4 miliardy obyvatel ve srovnání s 3,7 miliardy v r. 1970. Očekává se, že v r. 1990 bude na zeměkouli o dalších 900 miliónů lidí více. Tři čtvrtiny světového obyvatelstva žijí v rozvojových zemích, které se na přírůstku v sedmdesátých letech podílely 90 %. Rekord v růstu populace má nyní Keňa s průměrem osm dětí na rodinu. Při současném trendu by se počet obyvatel v Keni během osmnácti let zdvojnásobil. Každý den přibude na Zemi 200 tisíc dětí.

Dr. BILLY GRAHAM

známý americký evangelista a baptistický kazatel, obdržel v minulém roce vysokou cenu za „náboženské zásluhy“. Udělila mu ji jistá „Templetonova společnost“ v Londýně. Zdůvodňuje to tím, že Graham mluvil k více lidem, než „dokázal vůbec kdy nějaký křesťan v dějinách. Jeho služba slova pohnula více než 2 milióny lidí k následování Krista a odevzdání se mu.“ Další důvod jeho ocenění je ve využívání masových sdělovacích prostředků, pomocí kterých poukazoval na zachraňující a přetvořující sílu Ježíše Krista.

Podobně ocenila tato společnost i nositelku Nobelovy ceny, matku Terezu z Kalkaty.

KŘESŤANÉ V ARABSKÝCH ZEMÍCH

Podle nejnovějších statistik se velká většina Arabů hlásí k islámu, k tradičnímu náboženství vytvořenému v 7. století Muhammadem. Ke křesťanským církvím náleží jen velmi malá menšina. Dva milióny devět set tisíc Arabů náleží k římsko-katolické církvi. Čtyři milióny devět set tisíc náleží k pravoslavným a nezávislým církvím. Nejpočetnější skupinou mezi křesťany arabské národnosti jsou příslušníci koptické církve v Egyptě (asi 4 milióny). Koptičtí křesťané v Egyptě žijí od 2. stol. po Kristu. Zřejmě nejznámější skupinou křesťanů mezi Araby jsou dnes libanonští maronité. V posledních letech se o nich hodně hovoří v souvislosti s nešťastným údělem Libanonu. Maronických křesťanů je na 1,5 miliónu. Zbývající křesťané arabské národnosti se hlásí k pravoslavné, syrské nebo arménské církvi. Jen velmi malé procento náleží k protestantským církvím.

MARTIN LUTHER

[k ilustracím na obálce]

10. listopadu 1483 — tedy před 500 lety — se narodil Martin Luther, význačná postava světové reformace. V tomto čísle jsme reformátorovi věnovali několik článků — O křesťanské svobodě, Wittenbergská jitřenka, Reformátor z Božej milosti — a také ilustrace na obálce.

Titulní stránka:

„Lutherova světnička“ na hradě Wartburgu u Eisenachu. Zde Luther žil jako psanec od 4. května 1521 do 1. března 1522 pod pseudonymem „statkář Jörg“. V této místnosti a u tohoto stolu přeložil Nový zákon z řečtiny do němčiny. Na stole leží bible vytištěná roku 1541 ve Wittenbergu. Jsou v ní vlastnoruční poznámky Luthera a Melanchtona.

Zadní stránka obálky:

Náměstí v Eislebenu s Lutherovým pomníkem. V tomto městě se reformátor narodil a zde také roku 1546 zemřel.

